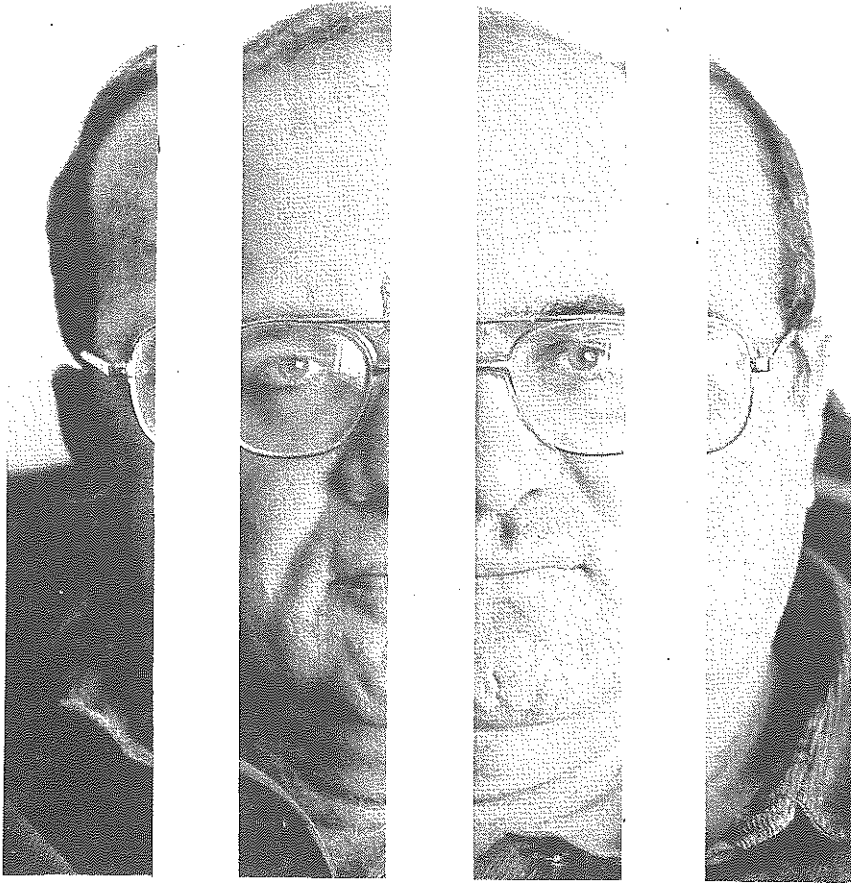
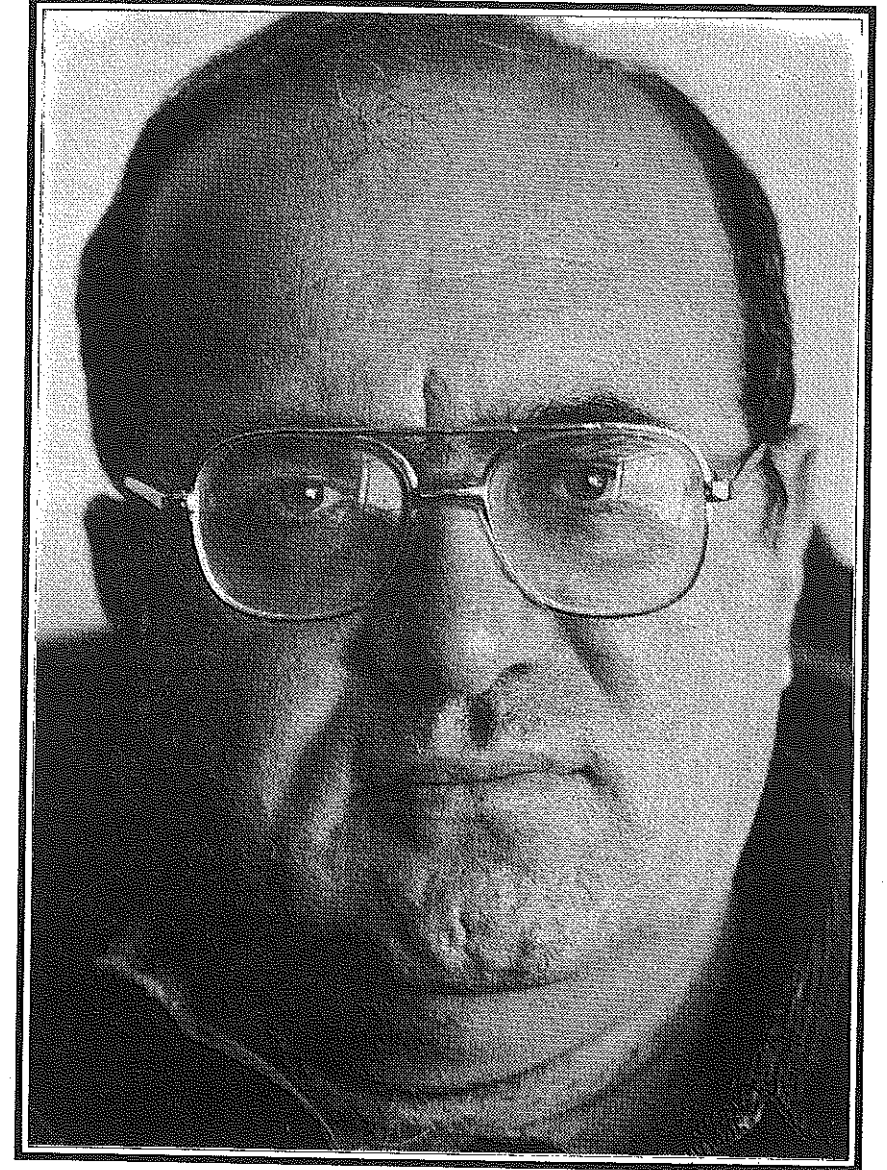

SOSYAL HİZMET

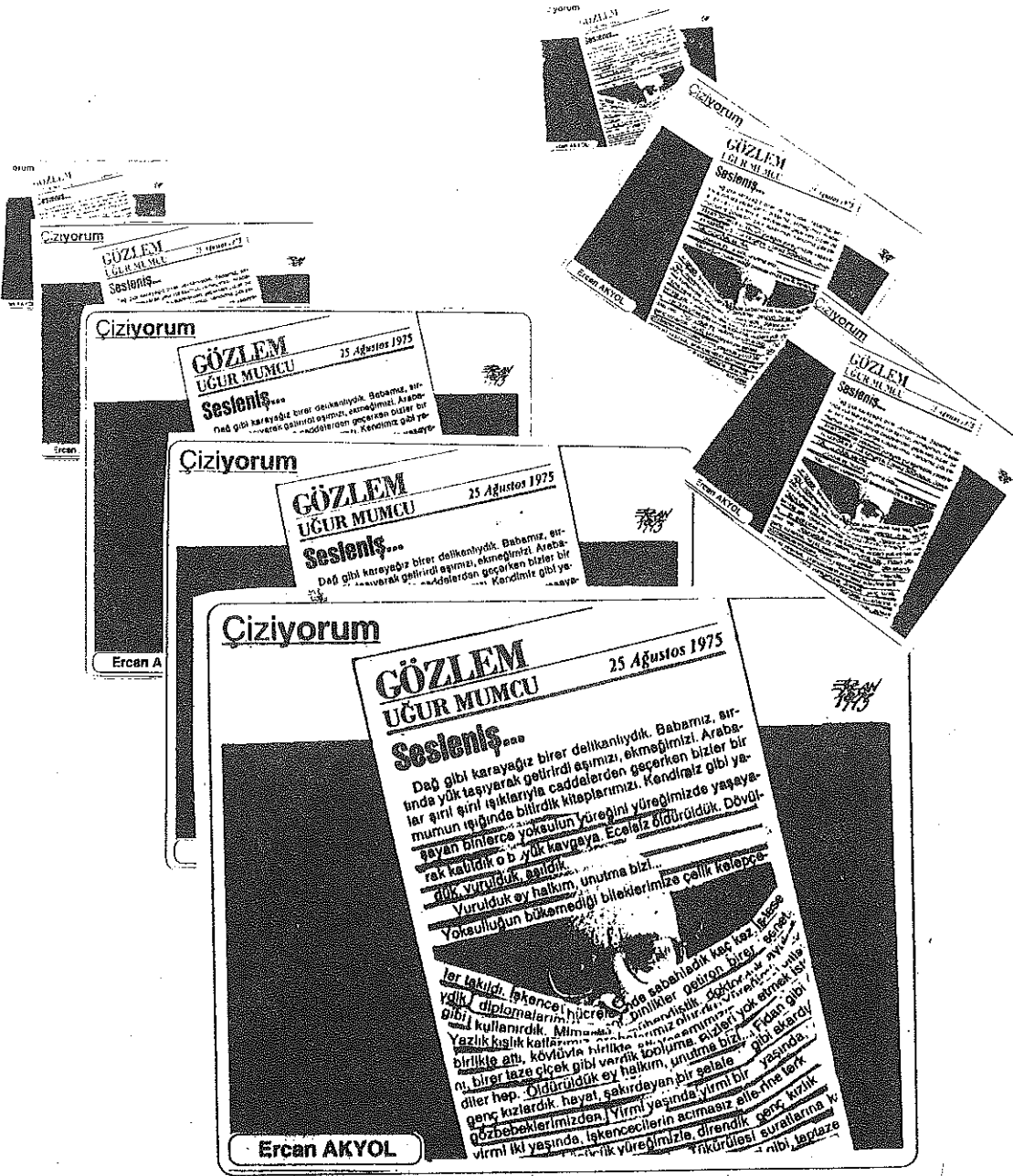

**NEREDEYSE İKİ YIL OLACAK
UNUTMAYACAĞIZ...
YAŞATACAĞIZ...**

**SOSYAL
HİZMET**

"YİĞİDİM, ARSLANIM....."

SOSYAL HİZMET

SOSYAL HİZMET UZMANLARI
DERNEĞİ YAYINIDIR

SAHİBİ

Serpil BARAN
Sosyal Hizmet Uzmanları
Derneği Genel Başkanı

**SORUMLU YAZI İŞLERİ
MÜDÜRÜ**

Meral GÜNERİ
Sosyal Hizmet Uzmanları
Derneği Genel Merkez
Yönetim Kurulu Üyesi

YAZIŞMA ADRESİ

Sosyal Hizmet
Uzmanları Derneği
Genel Merkezi
Elgün Sokak No: 13/6
Kızılay/ANKARA

HESAP NUMARALARI

Garanti Bankası:
Necatibey Şb: 6200480-9

PTT Posta Çek: 522177

**SOSYAL
HİZMET**

Yılda dört kez çıkar

Yıl: 4 • Sayı: 9

Aralık 1994

DİZGİ:
ONAY AJANS
425 04 04-418 13 13

OKURLARIMIZLA

Dergimiz "SOSYAL HİZMET"in yeni sayısı ile bir kez daha birlikteyiz.

Bu sayımız, Türkiye'nin siyasal, sosyal ve ekonomik yönlerden oldukça sorunlu ve hareketli olduğu bir dönemde yayınlanıyor...

Bu gelişmelerin "sosyal hizmetler" açısından da özel bir önem taşıdığı açık bir gerçek...

Sosyal hizmet uzmanlarının sesi olan "SOSYAL HİZMET", işte bu ortam içinde, bir kez daha temel, nitelikleri sosyal sorunlara ve çeşitli mesleki konulara yer vermek suretiyle demokratik baskı grubu olarak kamuoyunu etkilemek ve oluşturmak görevini yerine getirmektedir.

Derneğimizin 17 Nisan 1993 tarihinde yapılan 3. Olağan Genel Kurulu'ndan sonra görevi devralan Yönetim Kurulu olarak, üyelerimize, genel gelişmeler ve yapılan çalışmalar konusunda bilgi vermek amacıyla duyurular ve mektuplarla ulaştık. Kuşkusuz, tüm bunların yeterli olduğu kanısında değiliz. Ancak birer yurttaş ve dernek üyesi olarak ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik koşulları yakından izlemekte ve etkilenmekteyiz. Üyelerimizin aylık ödenti ve katkılarıyla maddi varlığını sürdürmeye çalışan Derneğimiz de, ne yazık ki, ekonomik sıkıntıdan doğrudan etkilenmektedir. 17 Nisan 1993 tarihinden itibaren Derneğimizin yaptığı etkinlikler, 4. Ulusal Sosyal Hizmetler Konferansı, doyurucu içeriği olan bir dergi çıkarma isteği ve üyelerimizin maddi katkılarının iyi bir şekilde değerlendirme amacı gibi nedenler de "SOSYAL HİZMET"in gecikme nedenleri arasındadır.

Bu sayımızda, bütün bu temel çerçeveyi kapsayacak şekilde;

◆ 4. 4. Ulusal Sosyal Hizmetler Konferansı,

◆ Sosyal hizmetlerin örgütlenmesinde demokratik kuramın evrensel değerlerine ve Türkiye'nin özgün koşullarına uygun bir modelin oluşturulmasına yönelik arayışlar,

◆ Sosyal Hizmetlerden sorumlu temel kamu kuruluşu olan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü başta olmak üzere sosyal hizmet kurumu ve kuruluşlarındaki çeşitli gelişmeler,

◆ Sosyal hizmet mesleğine ve uygulamalarına ilişkin çeşitli makaleler yer almıştır.

"SOSYAL HİZMET"in mevcut sorunlara önerdiği bilimsel ve mesleki çözümlerin yaşama geçirilmesi ve böylece 71 yıldır süregelen "Cumhuriyet" yönetiminin "Demokratik" bir içerik kazanması ve giderek siyasal demokrasinin "sosyal" boyut kazanması, en içten dileğimizdir.

Saygılarımızla...

**SOSYAL
HİZMET**

4. Ulusal Sosyal Hizmetler Konferansı, 26-28 Mayıs 1994 tarihlerinde Ankara'da, Cumhurbaşkanımız Sayın Süleyman Demirel'in onursal başkanlığı altında toplanmıştır.

1. Sosyal Hizmetler Konferansı 1959 yılında, 2. Sosyal Hizmetler Konferansı 1962 yılında, 3. Milli Sosyal Hizmetler Konferansı 1968 yılında toplanmıştı.

Ana teması;

"2000'Lİ YILLARDA, SOSYAL DEVLETİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİNDE SOSYAL HİZMETLERİN YERİ VE ÖNEMİ" olan Derneğimizce düzenlenen 4. ULUSAL SOSYAL HİZMETLER KONFERANSI'na H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü katkıda bulunmuşlardır.

**SOSYAL
HİZMET**

4. Ulusal Sosyal Hizmetler Konferansı

4. Ulusal Sosyal Hizmetler Konferansı 26-27-28 Mayıs 1994 tarihleri arasında Ankara'da gerçekleştirildi. 26 yıl aradan sonra gerçekleştirilen konferansın düzenlenmesinde, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu katkı verdiler.

"2000'li Yıllara Doğru Sosyal Devletin Gerçekleştirilmesinde Sosyal Hizmetlerin Yeri ve Önemi" başlığı adı altında düzenlenen konferansa 500 dolayında kişi başvurarak, izleyici, misafir, katılımcı olarak destek verdiler.

Konferansın açılış konuşmasını Maliye Bakanı İsmet ATTİLA; konferansta kendine ders veren hocalarını, eski genel müdürlerini ve içtikleri suyun ayrı gitmediği arkadaşlarını karşısında gördüğünü, bu nedenle duyulduğunu belirtti. Genel Başkan Serpil BARAN, Genel Müdür Dr. Bülent İLİK ve Okul Müdürü Prof. Dr. Sema KUT'un konuşmalarını gururla ve iftiharla izlediğini, bu konferansın sosyal hizmet alanında iyi sonuçlar vereceğini, bu sonuçlara göre bir meslektaş olarak rota düzeltmede kendisine görev düşmesi halinde var gücüyle çalışacağını belirtti.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürü Dr. Bülent İLİK, konuşmasında; 26 yıl aradan sonra yapılan

konferansta konuşmaktan ötürü son derece mutlu olduğunu, 26 yıllık süre içerisinde ülkemizde ve dünyada son derece önemli, son derece yaşamsal gelişmeler olduğunu, sosyal hizmet politikası oluşturulması çabalarında öncü çalışmaların yapılmaması halinde, hep sorunların peşinden gidilen noktada kalındığını belirtti.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yılları ve günümüz Türkiye'sinin sayısal verilerini nüfus, şehirleşme, ortalama ömür, bebek ölümleri, sigorta, hastalık vb. konularla kıyaslayan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürü Dr. Bülent İLİK, bu hızlı toplumsal değişim ve dönüşüm sürecine giren pek çok ülkenin önlem almaması durumunda ağır çalkantılar içine girdiğini vurguladı.

Yetiştirme yurdu, çocuk yuvası, huzurevi, sosyal yardım uygulamaları hakkında bilgi aktaran Dr. Bülent İLİK- Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nun son seçimlerde seçim malzemesi yapılmaya çalışıldığını, kurumun yakın tarihlerde günlük politikaya çok ağır bir biçimde alet edilmeye çalışıldığını, bu kurumun kesinlikle günlük politikanın dışına çıkarılması gerektiğini belirtti.

Konuşmasının son bölümünde; sosyal hizmetler alanında büyük sorumlulukların bulunduğunu, İş ve İşçi Bulma Kurumu,

4. ULUSAL SOSYAL HİZMETLER KONFERANSI

Emniyet Genel Müdürlüğü gibi kuruluşlarla işbirliği içine girildiği, Bosna-Hersek'ten Türkiye'ye çocuk tahliye edilemediğini, tarihinin her döneminde olduğu gibi Bosnalı çocuklara kucak açmaya hazır olduklarını belirten Dr. Bülent İLİK tüm katılımcılara teşekkür ederek sözlerini bitirdi.

Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Başkanı Serpil BARAN; konferansın açılış konuşmasında, tüm misafirlere hoşgeldiniz diyerek, konferansın Türkiye'nin ve Dünya'nın son derece ağır, siyasal ve ekonomik sorunlarla karşılaştığı bir dönemde toplandığını belirtti.

Daha önce 1959, 1962 ve 1968 yıllarında toplanan konferansların kamu kuruluşları öncülüğünde düzenlendiğini 26 yıl sonra düzenlenen bu konferansta ise Sosyal Hizmet Uzmanları Derneğinin öncülük ettiğini vurguladı.

Tüm üyelerine gerek katılımları, gerekse konferansa verdikleri maddi katkı nedeniyle teşekkür eden Serpil BARAN üyelerin özverilerinin karşılığında "Sosyal Hizmet Meslek Mensupları Kanunu ve Sosyal Hizmet Uzmanları Odası ve Birliği Kanunu" taslaklarının yasallaşması halinde daha büyük bir coşkuya kavuşacağını söyledi.

Serpil BARAN, Türkiye'nin büyük önder ATATÜRK'ün açtığı ışıklı yolda yürümesi ve dünya uluslar topluluğunun güçlü, seçkin ve saygın üyelerinden biri olarak etkinliğini artırmayı yönünde çağdaş ça-

balara katkımız olabilirse ne mutlu bizlere diyerek sözlerini bitirdi.

Açılış konuşmalarının bitiminden sonra çalışma grupları kendi aralarında toplanarak;

- 1- Çocuk ve Sosyal Hizmetler
- 2- Gençlik ve Sosyal Hizmetler,
- 3- Özürlülük ve Sosyal Hizmetler
- 4- Suçluluk ve Sosyal Hizmetler
- 5- Sağlık ve Sosyal Hizmetler
- 6- Yaşlılık ve Sosyal Hizmetler
- 7- Kadın ve Sosyal Hizmetler
- 8- Yoksulluk ve Sosyal Hizmetler
- 9- Sosyal Hizmetlerde İnsan Gücü ve Yönetim

10- Sosyal Hizmet Eğitimi ve Araştırma konularında çalışmalar başlatıldı.

Konferansın ikinci gününde grup çalışmalarının yanı sıra serbest bildirilerin sunumuna geçildi. 15 oturum halinde 59 bildirinin sunulduğu konferansın son gününde grup raporlarının sunumuna geçildi. Aynı gün öğleden sonra ANAP-DYP- SHP'li siyasi parti temsilcileri ve dernek temsilcisinin katıldığı açık oturum gerçekleştirildi.

Konferansın kapanış konuşması Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Başkanı Serpil BARAN tarafından yapıldı. BARAN, konferansa emeği geçen herkese teşekkür ederek, "Kesinlikle inanıyoruz ki, Türkiyemiz özgür ve kalkınmış bir ülke olarak bölgesine ve bütün insanlık alemine barış, dostluk ve kardeşlik sunmaya devam edecektir" diyerek sözlerini bitirdi.

4. Ulusal Sosyal Hizmetler

Konferansı Çalışma Gruplarında

Alınan Kararlardan Özetler

1- Türkiye'nin, sosyal hizmetler politikasının ulusal düzeyde belirlenmesi, sosyal hizmetlerden sorumlu genel ve yerel yönetim kuruluşları ile gönüllü ve özel kuruluşlara düşen görevlerin, etkili bir işbirliği ve eşgüdüm içinde gerçekleştirilmesini sağlayıcı bir çerçeve içinde, Sosyal Hizmetler Temel Kanunu hazırlanmalı ve kabul edilmelidir.

Bu Kanun'da;

a) Sağlık hizmetlerinden yararlanamayan yoksul kesimlerin, Devletçe gerçekleştirilecek karşılıksız ödemeler veya mal ve hizmet sunumu ile ilgili konular,

b) Suç işlemiş çocukların ve yetişkinlerin ıslah, rehabilitasyon, topluma uyum ve kendi kendine yeterli hale getirilmeleri ile ilgili konular,

c) Çocukların aile içinde veya aile dışında karşılaştıkları her türlü tehlikeye karşı korunmaları ve durumlarına en uygun bakım, korunma ve yetiştirme hizmetlerinden yararlandırılmaları, velayet vesa-yet ilişkileri, evlat edinme uygulamaları ve benzeri diğer hukuksal konular,

ç) Sosyal hizmetlerden sorumlu olacak genel yönetim biriminin örgütlenme düzeyi ve şekli, yetkileri, görevleri ve sorumlulukları ile yerel yönetimler ve diğer sosyal hizmet kurumlarının sorumluluklarına ilişkin konular,

d) Sosyal hizmetlerin yurt yüzeyinde halkın demokratik katılımını sağlayacak ve yerel sorunların, yerel kaynaklar ve olanaklar kullanılmak suretiyle çözümlenmesinde geçerli usul ve esaslar,

yer almalıdır.

2- Kısa vadeli önlemler çerçevesinde, Türkiye'de sosyal hizmetlerden sorumlu temel birim olan Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na bazı konularda yeni yetkiler verilmelidir.

Bu bağlamda;

a) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fonuna, üye olarak katılması sağlanmalıdır.

b) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün, ilçeler bazındaki örgütlenmesini tamamlamaya kadar geçecek süre içinde, İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları Mütevelli Heyetlerine ilçede veya ilde görevli yönetim kademesinde görevli bir sosyal hizmet uzmanının, il müdürünün teklifi ve valinin onayı ile üye olarak seçilmesi sağlanmalıdır.

c) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu ile birlikte, aynı Bakana bağlı olarak görev yap-

4. ULUSAL SOSYAL HİZMETLER KONFERANSI

ması sağlanmalıdır. Bu doğrultuda, Vakıflar Genel Müdürlüğünün de bu kapsam içinde yer alması düşünülmelidir.

ç) Ulusal nitelikte bir Sosyal Hizmetler Kanununun kabul edilmesine kadar geçecek süre içinde, sosyal yardım karakterli hizmetler sunan kuruluşların; muhtaçlık tespiti çalışmalarında uyacakları kurallar, sosyal incelemeleri yapacak elemanların özellikleri, sağlanacak yardımların şekli miktarı ve süresi, hizmet tekrarını ve çakışmaları önlemek için alınabilecek önlemlerin türü, müracaatçıların hakları ve benzeri konuları düzenleyen bir Bakanlar Kurulu Yönetmeliği (veya Tüzük) hazırlanmalı ve uygulamaya konulmalıdır.

3- Orta vadeli bir önlem olarak Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Genel Sekreterliği ve 2022 Sayılı Yasa uygulaması çerçevesinde Emekli Sandığı Yaşlılar Sosyal Güvenlik Dairesinin uygun bir düzenlemeyle birleştirilmesi sağlanmalıdır. Bu paralelde, il ve ilçe örgütlerinde de benzer birleştirme işlemleri gerçekleştirilmelidir.

4- Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün yakın dönemde Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı'nın bağlı kuruluşu olarak örgütlenmesine yönelik düzenleme gözden geçirilmelidir. Bu çerçevede, Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı'na ilişkin yeni kanun hükmünde kararname veya kanun çalışmalarını esnasında "Kadın ve Araştırma" konularından ayrı olarak ele alınmalı ve sosyal hizmetler kavramı ve kapsamı içinde olan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanış-

mayı Teşvik Fonu ve 2022 sayılı Kanun uygulaması gibi kurumlar ve konularla birlikte örgütlenmesinin yönelik bir anlayış geliştirilmelidir.

5- Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nun hizmetlerinden yararlanan kişilerin, "sosyal devlet" anlayışı doğrultusunda, sosyal koruma altına alınmaları sebebiyle, zaman zaman ülke genelinde alınan veya alınacak olan çeşitli tasarruf önlemlerinden muaf tutulmaları ve temel gereksinimlerin mutlaka karşılanmasını sağlayacak bir anlayış geliştirilmesi sağlanmalıdır.

6- Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ile Sağlık, Adalet, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Milli Eğitim ve İçişleri Bakanlıkları başta olmak üzere, ilgili kamu sosyal hizmet kurumlarındaki sosyal hizmet uzmanı açığını karşılayacak istihdam olanaklarının sağlanmasında, özel bir anlayış gösterilmelidir.

7- Sosyal yardım alanındaki gerçek gereksinim sahiplerinin saptanması ve gereksinimlerinin gerektirdiği en uygun hizmetlerin sunulması ve böylece kaynak israfının önlenmesi bakımından; sosyal yardımlardan sorumlu kuruluşlarda, sosyal hizmet uzmanlarının istihdam edilmesi teşvik ve temin edilmelidir.

Bu doğrultuda, Başbakanlık Sosyal Hizmetler Danışma Kurulu'na alınan ve İçişleri Bakanlığı'na Valiliklere duyurulan "sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarında sosyal hizmet uzmanı istihdam edilmesi" yönündeki tavsiye kararının ivedilikle yaşama geçirilmesine özen gösterilmelidir.

BASINDA 4. ULUSAL SOSYAL HİZMETLER KONFERANSI

Hacettepe Üniversitesi Dergisi'nden alınmıştır.

4. Ulusal Sosyal Hizmetler Konferansı Üniversitemizde Düzenlendi

4. Ulusal Sosyal Hizmetler Konferansı Cumhurbaşkanlığı Sayın Süleyman Demirel'in himayelerinde, 26-28 Mayıs 1994 tarihlerinde, Ankara'da H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksekokulu'nda gerçekleştirilmiştir. Konferans, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, Başbakanlık SHÇEK Genel Müdürlüğü ve H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksekokulu tarafından ortaklaşa düzenlenmiştir.

Konferans'ta "2000'li Yıllara Doğru Sosyal Devletin Gerçekleştirilmesinde Sosyal Hizmetlerin Yeri ve Önemi" konusu işlenmiştir.

Konferans, H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksekokulu mezunu Maliye Bakanı Sayın İsmet Atilla tarafından açılmıştır. H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksekokulu mezunu ve eski öğretim elemanlarından SHÇEK Genel Müdürü Dr. Bülent İlik, H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Müdürü Prof. Dr. Sema Kut ve Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Başkanı Serpil Baran da birer konuşma yapmış ve sosyal hizmetlerle ilgili geniş açıklamalarda bulunmuşlardır.

Konferans süresince, "çalışma grupları, ve bildiri sunuşları" şeklinde iki ayrı yöntemle yoğun bir çalışma programı uygulanmış; çocuklara, gençlere, yaşlılara, özürlülere, göçmenlere, yoksullara ve di-

ğer kişilere yönelik sosyal hizmetlerin durumu, sorunları ve alınabilecek önlemler tartışılmıştır.

Konferansın son oturumunda kabul edilen Genel Kurul Bildirgesi ile;

a) Türkiye'nin sosyal hizmetler politikasının ulusal düzeyde belirlenmesi amacıyla "Sosyal Hizmetler Temel Kanunu"nun hazırlanması ve kabul edilmesi,

b) "Sosyal Hizmet Meslek Mensupları Kanunu" ve "Sosyal Hizmet Uzmanları Odası ve Birliği Kanunu"nun kabul edilmesi,

c) Konferans çalışma gruplarının benimsediği önerilerin, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi tarafından başta Sayın Cumhurbaşkanı olmak üzere, TBMM Başkanlığına, Başbakanlığa ve ilgili Bakanlara ve Kurumlara takdim edilmesi karara bağlanmıştır.

Konferans, 500 dolayında delegenin, Türkiye'de ve Dünyada barışın ve kardeşliğin sağlanması ve insanlığın gerçek bir birliğe kavuşturulması için, sosyal hizmet mesleğinin insancıl özelliklerinin yaşama aktarılmasında özen gösterilmesini ve böylece bölgesine barış ve dostluk sunan güçlü ve saygın bir Türkiye yaratma özlemini coşkuyla ifade etmesiyle sona ermiştir.

4. Ulusal Sosyal Hizmetler Konferansı Yapıldı

YURDUN SESİ

Sayı: 7 Eylül 1994

GÖZLEM

4. Ulusal Sosyal Hizmetler Konferansı, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği tarafından, Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü ve Sosyal Hizmetler Yüksek Okulunun işbirliği ve Koordinasyonuyla 26-29 Mayıs 1994 tarihleri arasında Ankara'da Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu'nda yapıldı.

26 Mayıs 1994 günü kayıt kabul, sunuş, saygı duruşu ve İstiklal Marşımızın okunmasından sonra açıldı.

Kendileri de aynı zamanda bir sosyal hizmet uzmanı olan Maliye Bakanımız Sayın Bülent İlik, Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu Müdürü Sayın Sema Kut, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Başkanı Serpil Baran, çok Sayın Genel Müdür Yardımcılarımız Daire Başkanlarımız, Şube Müdürlerimiz, Sosyal Hizmetler Yüksek Okulunun Öğretim Üyeleri Sayın Hocalarımız, Türkiye'nin dört bir yanından gelen yüzlerce il müdürü, kuruluş müdürü, müdür yardımcısı ve meslektaşlarımız konferansa katıldılar.

Sayın Maliye Bakanımız konuşmalarında bir Sosyal Hizmet Uzmanı olmaktan onur ve mutluluk duyduklarını hükümet ve Bakanlık düzeyinde Sosyal Hizmetlere destek olmaya devam edeceklerini belirttiler. Sayın Genel Müdürümüz Dr. Bülent İlik de 26 yıl aradan sonra düzenlenen, bu konferansa emeği geçenlere teşekkür etmiş konferans sonuçlarından en iyi biçimde yararlanılacağını belirttiler.

Konferansın başından sonuna kadar gruplarımız haliyle:

1- Çocuk Sosyal Hizmetleri, 2- Gençlik ve Sosyal Hizmetler, 3- Özürlülük ve Sosyal Hizmetler, 4- Suçluluk ve Sosyal Hizmetler, 5- Yaşlılık ve Sosyal Hizmetler, 6- Sağlık ve Sosyal Hizmetler, 7- Kadın ve Sosyal Hizmetler, 8- Yoksulluk ve Sosyal Hizmetler, 9- Aile ve Sosyal Hizmetler, 10- Sosyal Hizmetlerde İnsan Gücü ve Yönetim, 11- Sosyal Hizmet Eğitimi ve Araştırma konularında 70 bildiri sunuldu ve tartışıldı.

Bildirilerin dışında Yetiştirme Yurtları, Çocuk Yuvaları, Huzurevleri, Özürlüler vb. konularda çalışma grupları oluşturuldu. İlk günden itibaren yoğun bir çalışma içinde tartışmalar raporlaştırıldı.

Ankara Sokaklarında Çalışan Çocuklar Merkezi

4 Aralık 1992'de Ankara Büyükşehir Belediyesi ile ILO/IPEC (Uluslararası Çalışma Örgütü);

- Çocuk İşçiliğine Son Verme Uluslararası Programı) arasında imzalanan protokolle "Ankara Sokaklarında Çalışan Çocuklar Projesi" başlatılmıştır.

ILO/IPEC- Çocuk İşçiliğine Son Verme Uluslararası Programı'nda ulaşılmak istenen son hedef; çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılması olmakla birlikte ülke koşulları gözönüne alındığında bu hedefe kısa sürede ulaşılması olanaklı görülmemektedir. İşte bu noktada IPEC programının kısa dönemli hedefleri olarak; çocukların çalışırken korunup gözetilmeleri ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi konuları önem kazanmaktadır.

Projenin hedef grubunu "sokakta çalışan çocuklar" oluşturmaktadır. Sokakta Çalışan Çocuklar kapsamına, simit satan, ayakkabı boyayan, çiçek satan, küçük tezgahlarda yiyecek satan, pazarda poşet satan, eşya taşıyan çocuklar girmekte olup; bu çocukların hemen tümünün ailesi olup bir kısmının da okul bağlantısı sürmekte-

dir. Sonuç olarak bu çocuklar gece olunca evlerine gitmekte olup sokakta yaşayan, gece sokakta kalan sokak çocuğu olarak adlandırılan çocuklardan farklı olarak değerlendirilmelidir.

Bu projede temel amaç; sokakta çalışan çocukların, aileleriyle ilgili sorunlarını çözmek; okuyorlarsa, okullarında karşılaştıkları güçlüklerini aşmak için çevreleriyle ve toplumla uyumsuzluklarını önlemek, rehabilitasyonlarını sağlamak daha güvenli bir geleceğe yönlendirmek; bir başka tanımlamayla onların ihmalini ve istismarını önlemektir.

Projede ağırlıklı olarak Sosyal Hizmet Uzmanları çalışmakta olup; Sosyal Hizmet Uzmanları sokakta çalışan çocukların yoğun olarak çalıştıkları bölgeler olan parklar, hastane ve cami bahçeleri, trafiğin yoğun olduğu kavşaklar, şehir merkezinde yayalara ayrılmış belli başlı cadde ve sokaklar, gar, terminal ve pazar alanlarında çocuklarla ilk bağlantıları kurmaktadır. İlk bağlantılar kurulurken yoğun şekilde gözlem yapılarak sokakta çalışan çocuklar genel özellikleri ile tanımlanmaya çalışılırken,

çocukların çalışma koşulları, birbirleri ile, çevreleri ile ilişkileri, okul ve aile bağlantılarını belirlemeye yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Proje imzalandıktan sonra Büyükşehir Belediyesince başlatılan **Ankara Sokaklarında Çalışan Çocuklar Merkezi'nin** (ASÇÇM) inşaatı ve hazırlıkları bitirilerek **1 Temmuz 1993'de** merkezin açılı-

şı gerçekleştirilmiştir. Sıhhye Çokkatlı Otoparkı içinde ilk etapta 200 çocuğa hizmet vermek üzere 1200 m²'lik bir alan çok amaçlı olarak hazırlanmıştır.

Merkezde tüm çocuklara yönelik olarak verilen hizmetler;

Beslenme: Bir yemek fabrikası ile anlaşma yapılmış olup, günlük ortalama 45 çocuk sıcak ve sulu yemek türünde yemek yiyebilmektedir..

Sağlık: Gönüllü olarak genel sağlık taraması A.Ü. Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Sosyal Pediatri Bölümü doktorlarınca sistematik olarak yapılmaktadır. Yine gönüllü bir diş hekimi tarafından genel ağız ve diş taraması yapılmaktadır.

Eğitim: Özellikle okula giden çocuklara yönelik olarak onlardan gelen istek doğrultusunda, gereksinim duydukları dersler olan İngilizce, Matematik, Türkçe dersleri ile pazarda çalışan ve okula gitmeyen çocuklar için pratik İngilizce ve Matematik dersleri başlatılmıştır. Okula devam etmeyen çocukların büyük çoğunluğunu pazarlarda çalışan çocuklar oluşturmaktadır olup, bu çocuklar ya ilkokulu terketmişler ya da okuma yazma bile bilmemektedirler. Söz konusu bu çocuklar için merkezde **"ilkokulu dışardan bitirme"** programı düzenlenmiştir.

Yine özellikle okula gitmeyen çocuklar için merkezde **"Yaratıcı Drama Programı"** sürmektedir. Merkez dışından gelen bir eğitmen 16 çocuğun katılımı ile bu programı yaklaşık beş aydır sürdürmektedir.

tedir.

Sokakta çalışan çocuklara sağlıklı, doyurucu, kalıcı meslek edinmek yönünde çalışmalar yapılmaktadır.

Bu yönde Kaleseramik Eğitim Vakfı ve M.E.B.'liği işbirliği ile **"Fayans ve Marley Ustahğı Kursu"** merkezde açılmış olup, 13 haftalık kurs sonucunda 16 çocuk başarılı olarak M.E.B.'dan onaylı usta sertifikalarını almışlardır.

Biltepe Anonim Şirketi'nin üçer haftalık devrelerle açmış olduğu **"Alçıpan Ustahğı"** kursuna katılan çocuklar da sertifikaya alabilmektedirler.

İlkokul diploması olan çocukların **"Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık Yayıgın Eğitim Sistemi"** kapsamında sigortalı işlere yerleştirilmesi yönünde çalışmalar yapılmaktadır. Şu ana dek; Serigrafı, tekstil atölyesi, matbaacılık, oto motor tamirciliği, resepsiyon ön büro elemanı meslek dallarına yerleştirilen çocuklar bulunmakta olup bu çocukların çalışma koşulları, işverenleri ile kurulan ilişki sonucu yakından izlenmektedir.

Spor ve animasyon: Merkezde görevli beden eğitmeni tarafından yaş gruplarına göre sistemli şekilde çocuklara yönelik spor ve animasyon programları düzenlenmektedir.

Okula devam eden çocukların okul bağlantılarını güçlendirmeye yönelik olarak başlatılan **"Etüd Saatleri"**nin yanısıra çocuklara maddi katkı sağlamak olabildiğince sokakta çalışmalarını önlemek amacıyla Büyükşehir Belediyesi'nden za-

man zaman sağlanan araçlarla bir Sosyal Hizmet Uzmanının gözetiminde **"Kağıt Toplama Çalışması"** yine okula giden çocuklarla gerçekleştirilmekte ve elde edilen gelir çocuklar arasında paylaştırılmaktadır.

Söz konusu bu çalışmaların yanısıra merkez çocuklar tarafından **randevulaşma ve buluşma yeri** olarak kullanılmakta merkez aktivitelerine katılan çocuklar merkezdeki oyun salonlarında **masa topu, atari, dama** gibi oyunlar oynayabilmekte tv, video izleyebilmekte dolaylı olarak toplum içinde bulunmayı başkalarının hakkına saygı göstermeyi öğrenme yolunda deneyimler edinebilmektedirler.

Bu çalışmalara ek olarak çocuklara ve ailelerine yönelik psikolojik destekleme, tedavi, yönlendirme ve danışmanlık hizmetlerine de yer verilmektedir. Çocukların yanısıra aileleriyle de yoğun şekilde çalışılmaktadır.

Ağır koşullar altında sokaklarda çalışan çocuklarımıza yalnızca onları sevdiğimizi söylemek yetmemektedir. Kamu ve yerel yönetimlerin, gönüllü kişi ve kuruluşların sorunlar daha da ağırlaşmadan, bu çocuklar için **"artık çok geç"** olmadan sorumluluk üstlenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Dileğimiz, Ankara Büyükşehir Belediyesi ile Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından ortaklaşa olarak gerçekleştirilen bu projenin sokakta çalışan çocuklara götürülebilecek hizmetler konusunda irdelenebilir bir model oluşturmaktır.

SHÇEK Teftiş Kurulu Yönetmeliğinde Yapılan Değişikliklerin Düşündürdükleri *

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün 14.08. 1993 gün ve 21668 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren yeni "Teftiş Kurulu Yönetmeliği", Genel Müdürlük bünyesinde müfettiş olarak görev yapan bir kısım üyemiz ile, Teftiş Kurulu bünyesinde görev almayı düşünebilecek bazı üyelerimizin özlük hakları açısından hukuksal boyutta tartışmalı bir durum yaratmış bulunmaktadır. Yönetmeliğin bazı maddeleri, Kurum tarafından yürütülen temel mesleki hizmetlerin bilimsel esaslar doğrultusunda ve profesyonel bir anlayışla denetlenerek hizmet verimliliğinin yükseltilmesi yönünde tereddütler doğurabilecek özellik taşımaktadır.

Söz konusu yönetmelik dolayısıyla ortaya çıkan hak kayıpları ve sorun yaratabilecek konular aşağıda özetle belirtilmiştir.

1- Yönetmeliğin 27. maddesi, müfettiş yardımcılığı giriş sınavı ile ilgili konuları düzenlemektedir. Buna göre

sınavın; hukuk, iktisat, maliye, muhasebe, sosyal hizmet mevzuatı ve idareci ile yabancı dil genel başlıkları altında toplanan konular itibarıyla yapılması gerekmektedir. Yönetmeliğin müfettiş yardımcılığına giriş sınavı ile ilgili bu hükmü uygulamada, etkili ve verimli sosyal hizmet denetimi yapabilmek açısından ciddi sorunlar ve sıkıntılar yaratabilecek niteliktedir. Bilindiği gibi Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Türkiye'de sosyal hizmetlerden sorumlu tek merkezi kamu kurumudur. 2828 sayılı Kanunun çeşitli maddelerinde son derece açık bir şekilde belirtildiği üzere, Kurumun temel görevi, sosyal hizmetleri en rasyonel şekilde planlamak, uygulamak ve denetlemektir. Doğal olarak, sosyal hizmetlerin uygulanmasında ve denetlenmesinde sosyal hizmet mesleğinin eğitimini almış kadroların görev başında olması yadsınılamayacak bir gerçektir. Nitekim 2828 sayılı Kanun da, pozitif hukuk çerçevesinde, bu konuları çeşitli maddelerde belirgin bir şekilde,

yasal dayanağa kavuşturmuş bulunmaktadır. Oysa 2828 sayılı Kanuna dayalı olarak hazırlanan yeni Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin, müfettiş yardımcılığı giriş sınavını düzenleyen maddesi, 2828 sayılı Kanunun bu temel mantığını içermemektedir. Dolayısıyla söz konusu düzenlemeye dayalı olarak yapılacak sınavda ağırlıklı olarak sosyal hizmet kavram ve kurallarını içermeyen bir sistem olması nedeniyle, seçim işlemi ve ardından denetim hizmetleri profesyonel bir anlayışı yansıtmaktan uzak olacaktır.

Kuşkusuz ki; her kamu kurumunda olduğu gibi, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünde de hukuk, iktisat, maliye, muhasebe gibi konulardan kaynaklanan denetim ihtiyacı mevcuttur. Ancak Kurum'un temel işlevinin, sosyal veya ekonomik yönden yoksunluk içinde bulunan çocuk, yaşlı, özürü nüfus gruplarının korunması ve desteklenmesi olmasından dolayı, bu konularda bilgi sahibi elemanların, denetim konusunda da bilgilendirilmek suretiyle, teftiş hizmetlerine yönlendirilmeleri gerekmektedir. Bu durumda Yönetmeliğin bu maddesinin; sosyal hizmetler alanının düşünsel, hukuksal ve mesleki temellerine uygun şekilde denetim yapacak elemanların ağırlıklı ve öncelikli şekilde profesyonel görevliler arasından seçilmesi esasına dayalı bir anlayışla düzenlenmesi, gerek 2828 sayılı Kanun'un gerekse de mevcut hukuk

sistemimizin mantığı açısından daha uygun ve yararlı olacaktır. Yönetmeliğin bu şekli, 2828 sayılı Kanunun hizmetin özelliklerine uygun eleman seçmek, yetiştirmek ve çalıştırmak yönündeki amir hükümlerini hayata geçirmeye olanak tanımamaktadır.

2- Yönetmeliğin 51 ve 52. maddeleri, müfettişlerin başmüfettişliğe yükselmeleri ile ilgili konuları düzenlemektedir. Buna göre; müfettişlerin başmüfettişliğe aday olabilmeleri için Kurul'da en az üç yıl müfettiş olarak görev yapmış olmaları ve 1. derece kadroya tayin edilebilecek şartlara sahip bulunmaları gerekmektedir. Bilindiği gibi Yönetmeliğin bu maddesi, yürürlükten kaldırılan önceki Yönetmeliğin 16. maddesinde; "Müfettişlerin yükselmeleri genel hükümlere göre yapılır. Başmüfettişliğe atama, ehliyet ve liyakat gözönünde bulundurularak, Başkanlığın yazılı teklifi üzerine atama yetkili amir tarafından yapılır" şeklinde düzenlenmiştir. Bu durumda Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Teftiş Kurulu'na bir önceki yönetmelik hükümlerine dayalı olarak atanan müfettişlerin, başmüfettişliğe atanmaları açısından yeni bir durum yaratılmış olmakta, müktesep haklar açısından hak kaybına uğrama ile, Kurul'da başmüfettişliğe atanan benzer özellikteki müfettişlerle aralarında eşitsizlik doğmasına yol açılmış bulunmaktadır.

3- Söz konusu yönetmeliğin Teftiş

Kurulu Başkanlığı'na atanmayı düzenleyen hükümleri de yine Kurul'da müfettiş veya başmüfettiş olarak görev yapan üyelerimizin hukuksal açıdan mağduriyetlerine yol açabilecek bir özellik taşımaktadır.

Yönetmeliğin yeni şekline göre, Teftiş Kurulu Başkanı olabilmek için, müfettişlik yeterlik sınavını vermiş ve Kurul'da en az beş yıl süre ile başmüfettişlik yapmış olmak hükmüne bağlanmıştır. Bu durumda, Teftiş Kurulu Başkanlığı'na olası bir atanma durumu söz konusu olan bir kısım müfettişler açısından eşitsizlik yaratılmış olmaktadır. Bilindiği gibi Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Teftiş Kurulu Yönetmeliğinde 21.12.1991 tarihinde yapılan değişiklikle Kurul'a doğrudan atama yoluyla müfettiş alınması hükmü getirilmiştir. Bu hüküm doğrultusunda atanan ve üyemiz olan bir grup müfettiş göreve başladıkları tarihten itibaren, müfettişlik hukuku ile ilgili her türlü iş ve işlemleri, görevleri, yetki ve sorumlulukları, Kurul'a sınavla giren diğer müfettişlerle birlikte aynen uygulamaktadırlar. Buna karşılık, söz konusu Yönetmelik ile yapılan değişiklik sonucu, atama ile müfettiş olan üyelerimizin, Teftiş Kurulu Başkanlığı'na aday olma ve atanma olanakları bütünüyle ortadan kaldırılarak, açık bir eşitsizlik ve haksızlık yaratılmış bulunmaktadır. Oysa Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Teftiş Kurulu'na müfettiş yardımcılığı sınavını

kazanmak yoluyla veya sosyal hizmet alanında deneyimli personel arasında doğrudan atanma yoluyla girilmesi idarenin kendi takdiri ve tasarrufuyla ilgili bir konu olup, esas itibarıyla de yerinde bir tutumdur. Gerçekten de sosyal hizmetler alanının kendine özgü özellikleri sebebiyle, çoğu kez sosyal hizmet kuruluşlarının incelenmesinde ve denetlenmesinde, alanda uzun yıllar ve değişik kademelerde görev yapmış profesyonel meslek elemanlarının bilimsel ve mesleki kariyerlerine uygun şekilde değerlendirmeler yapılması şiddetle ihtiyaç duyulan bir konudur ve bunun uygulamadaki yararları da açık bir şekilde görülmektedir.

İdarenin kendi tasarrufu ile değiştirdiği bir yönetmelik bulunmasına ve bu yönetmeliğe dayalı olarak yine idarece yapılan atamalar sonucu, bir kısım personelin müfettiş hak ve yetkilerine sahip kılınmasına rağmen; söz konusu yeni Yönetmelik ile müfettişler arasında ayırım yapılmasını, anayasa ve hukuk açısından doğru kabul etmek mümkün değildir.

Bu arada, yeni Teftiş Kurulu Yönetmeliği'nin 7. maddesiyle yapılan düzenlemenin de 2828 sayılı Kanunun özü ve sözü açısından tartışmaya açık bir nitelik taşıdığını belirtmekte de yarar vardır. Söz konusu madde, Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın Bakanlık Makamına bağlı bir birim olduğu kanısını doğurmaktadır. Oysa Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Mü-

dürlüğü 2828 sayılı Kanun ile, açık bir şekilde belirlendiği üzere katma bütçeli ve tüzel kişilikli bir kamu kurumdur. Bu özelliği itibarıyla de Kurum Genel Müdürü, gerek idari gerekse de mali konularda tam yetkili durumda bir yöneticidir. Bu konunun istisnaları ise yine 2828 sayılı Kanun ile belirtilmiş olup Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın (Başkan ataması hariç) ilgili Bakana doğrudan bağlılığını gerektirecek herhangi bir uygulama söz konusu değildir, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Teftiş Kurulu, Kurum merkez ve taşra teşkilatını Genel Müdür adına denetlemekle yükümlü bir iç birimdir. Kuşkusuz ki Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünden sorumlu Bakan, bu Kurum ile ilgili her türlü yönetsel ve hukuksal tasarrufu yapmak hakkına sahip olup bu tasarrufları ataması tarafınca teklif edilen Genel Müdür eliyle yaptırmak hak ve yetkisine açıklıkla sahiptir. Esasen Türk pozitif hukuk sistemi içinde Bakanlar Kurulu üyelerinin kendi emirleri altındaki ilk yöneticiler yerine daha alt kademelerdeki yöneticilere (acil ve istisnai durumlar hariç) doğrudan emir vermeleri yönünde yerleşmiş bir uygulama ve ge-

lenek bulunmamaktadır. Dolayısıyla, Yönetmeliğin bu maddesinin 1. paragrafının (f bendinin ve o bendinin) Türk Yönetim Hukukunun genel ilkeleri ve 2828 sayılı Kanunun özüne ve sözüne uygun şekilde yeniden düzenlenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Yukarıdaki değerlendirmelerin ışığında açıklıkla görülebileceği gibi, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Teftiş Kurulu bünyesinde görev yapan müfettişler arasında, herhangi bir hukuksal dayanağı olmayan bir idari tasarruf sonucu yapay bir ayırım yaratılmıştır. Bu yapay ayırımın yarattığı prestij kaybının gerek söz konusu işlemden zarar gören müfettişlerin bireysel psikolojileri, gerekse de denetim görevleri esnasındaki ağırlıkları bakımından denetim hizmetlerinin anlam ve önemine uymayan çeşitli sakıncalar yaratacağı muhakkaktır. Oysa herhangi bir endişe, etki ve benzer huzursuzluk duymadan yürütülmesi gereken hizmetlerin başında denetim hizmetleri gelmektedir. Söz konusu tasarruf, bu beklenti ve ilkelere tamamen ters bir sonuç doğurması bakımından, hizmetin verimliliği ve etkinliği açısından önemli sakıncalar doğuracak özelliktedir.

* Derneğimiz SHÇEK Teftiş Kurulu Yönetmeliği ile ilgili olarak yönetsel ve yargısal makamlara çeşitli başvurularda bulunmuştur. Bu başvurularda yer alan temel fikirler bu yazı içeriğine uygun şekilde ifade edilmiştir.

SİVAS'I UNUTMADIK

Pir Sultan Abdal
Kültür Sanat Dergisi'nden alınmıştır.
Ağustos 1993 / Sayı: 8

Sosyal Hizmet Mesleği ve Sosyal Hizmet Uzmanları Hakkında Kanun Tasarısı (*)

Amaç

Madde 1- Bu kanunun amacı, Türkiye'de, kamusal veya özel kurum ve kuruluşlarda görev yapan sosyal hizmet uzmanlarının, mesleki ünvanları, özlük hakları, görev tanımları, yetkileri, sorumlulukları, mesleki çalışma ve ilişkilerinde uyacakları etik kurallar ile bu konuların teknik yönden düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu kanun, kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü ve özel nitelikli sosyal hizmet kurum ve kuruluşlarında görev yapan sosyal hizmet uzmanlarını kapsar.

Tanımlar

Madde 3- Bu kanunda geçen,

a) "Sosyal Hizmet Mesleği", sosyal hizmet uzmanlarınca icra edilen ve sosyal hizmetlerin planlanması, uygulanması ve denetlenmesinde yetkili ve görevli olan mesleği,

b) "Sosyal Hizmetler", kişi ve ailelerin kendi bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan, maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesine ve ihtiyaçlarının karşılanmasına, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözüm-

lenmesine yardımcı olunmasını ve hayat standartlarının iyileştirilmesi ve yükseltilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünü,

c) "Sosyal Hizmet Uzmanı", Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu'ndan veya ilgili mevzuat doğrultusunda Türkiye'de veya yurt dışında sosyal hizmet bilim dalında eğitim veren yükseköğrenim kurumlarından mezun olmak suretiyle, sosyal hizmet uzmanı ünvanını almak ve sosyal hizmet mesleğini icra etmek hak ve yetkisini kazanmış diplomalı sosyal hizmet meslek mensubunu,

ç) "Meslek Kuruluşu", sosyal hizmet uzmanı diploması almaya hak kazanmış kişileri temsil etmek üzere kurulmuş Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, Sosyal Hizmet Uzmanları Odası ve Birliği gibi kuruluşları ifade eder.

Mesleki Yükümlülük

Madde 4- Sosyal Hizmet Uzmanları, mesleki uygulamalarında:

a) İnsan ilişkilerinin temeli olarak bireyin kişiliğine ve haysiyetine değer vermek,

b) Kişinin sırrını korumak,

c) Mesleki ilişkilerini ırk, din, inanç, milliyet, ekonomik ve toplumsal farklılık

(*) Bu tasarı Maliye Bakanı, Meslekdaşımız Sayın İsmet Atilla tarafından kanun teklifi olarak TBMM'ne sunulmak üzere Derneğimizce hazırlanmıştır.

gözetmeksizin kurmak,

c) Kişi ve toplumun mesleği ilgilendiren sorunlarında, kendini daima hazır bulundurmak ve bu sorunların çözümlenmesinde tüm gücüyle çalışmak,

d) Meslekdaşlarının fikir, uğraşı ve bulgularına saygı göstermek,

e) Mesleki gücünü kişi ve toplumun refahına adamakla, yükümlüdür.

Sosyal hizmet uzmanları, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ve ilgili diğer sosyal hizmet mevzuatı doğrultusunda, kamu veya özel nitelikli kurum ve kuruluşlarda veya kendi özel işlerinde çalışmaya başladıkları anda, mesleki yükümlülüklerini yerine getirmek konusunda yemin etmiş sayılırlar.

Sosyal hizmet uzmanlarının, resmi veya özel mesleki uygulamalarından doğan, müracaatçı-uzman ilişkisinin gizliliği konusundaki her türlü hakları saklıdır. Adli veya idari birimlerdeki yetkili makamların talepleri, ilgili mevzuat doğrultusunda karşılanır.

Meslek Ünvanı

Madde 5- Türkiye'de sosyal hizmet kavramı ve kapsamı içine giren, kamu veya özel nitelikli kurum ve kuruluşlarda görev yapan sosyal hizmet meslek mensupları, "sosyal hizmet uzmanı" ünvanını kullanır.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetler Akademisi'nden, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bölümü'nden ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu'ndan mezun olanlar ile yurt içinde sosyal hizmet uzmanı yetiştirmek üzere açılacak okullardan veya denkliği yetkili makamlarca onaylanmış yurtdışındaki sosyal hizmet okullarından mezun olan ve sosyal hizmet uzmanı diploması almaya hak ka-

zanan sosyal hizmet meslek mensupları, bütün kamu ve özel kurum ve kuruluşlarda, bu ünvan kullanılmak suretiyle ihdas edilen kadrolarda istihdam edilir.

Sosyal hizmet meslek mensuplarına kamu kurum ve kuruluşlarınca ihdas edilmiş bulunan "sosyal çalışmacı" ünvanlı kadrolar, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın, "sosyal hizmet uzmanı" ünvanlı kadrolara dönüştürülür. Yeni ihdas edilecek kadrolarda da sosyal hizmet uzmanı ünvanı kullanılır.

Sosyal Hizmet Meslek Tazminatı

Madde 6- Kamu kurum ve kuruluşlarınca ihdas edilmiş sosyal hizmet uzmanı kadrolarına atanmış sosyal hizmet meslek mensuplarına, mesleki veya idari kadrolarda görev yaptıklarına bakılmaksızın, almakta oldukları her türlü tazminata ek olarak birinci derecenin dördüncü kademesinde bulunan bir genel müdürün aylık ve ek gösterge rakamlarının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunan tutarın % 50'si oranında bir miktar, net olarak sosyal hizmet meslek tazminatı şeklinde ödenir.

Yönetmelik

Madde 7- Sosyal hizmet uzmanlarının, sosyal hizmetler alanlarındaki ve kurumlarındaki mesleki rol, görev, yetki ve sorumlulukları ile sosyal hizmet uzmanları etik kurulunun kuruluşu ve çalışma şekline ilişkin konular, Bakanlar Kurulu'nca çıkarılacak "Sosyal Hizmet Uzmanları Hakkında Yönetmelik" ile belirlenir.

"Sosyal Hizmet Uzmanları Hakkında Yönetmelik", Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, üniversitelerin sosyal hizmet bilim dalında eğitim veren birimleri ve ilgili meslek kuruluşlarının bu kurumları temsile yetkili görevli-

lerinden oluşan ve Başbakan veya görevlendireceği Devlet Bakanının başkanlığı altında çalışan bir kurul eliyle, en geç altı ay içinde hazırlanır. Bu kurul tarafından hazırlanan yönetmelik taslağı, Bakanlar Kurulu kararıyla kesinleşir ve yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 8- Bu kanun, Bakanlar Kurulu tarafından yürütülür.

Yürürlük

Madde 9- Bu kanun, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

GENEL GEREKÇE

Türkiye, sosyal hizmetler konusunda köklü bir geçmişe sahip bulunmaktadır. Türk toplumunun geleneksel yardımlaşma ve dayanışma özelliklerine dayalı sosyal hizmet örgütlenmeleri ve uygulamaları, Cumhuriyet dönemindeki çağdaş atılımlara dayanak oluşturmıştır.

Türkiye, 23 Nisan 1920'de, Ankara'da Büyük Millet Meclisi'nin açılışından itibaren, sosyal hizmetlerle ilgili konuları ve örgütleri halkın öz gücüne ve güvenine dayalı bir yöntemle yürütmeye çalışmıştır. Bu çerçevede, 30 Haziran 1921'de, Ankara'da Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu, gönüllü bir sosyal hizmet kurumu olarak kurulmuş ve Milli Mücadelede şehit düşenlerin çocuklarının korunması ve yetiştirilmesi görevini üstlenmiştir. Yeni Türkiye Cumhuriyeti Devleti aynı zamanda kamusal sosyal hizmet sistemini de hukuksal güvencelere bağlayarak geliştirmiştir. Bu bağlamda, 1959 yılında yapılan bir düzenlemeyle Sosyal Hizmetler Enstitüsü Kanunu kabul edilmiş ve sosyal hizmetler alanında görev yapacak elemanların, profesyonel anlayışla ve yükseköğrenim düzeyinde yetiştirilmeleri hükme bağlanmıştır. Sosyal Hizmetler Enstitüsü Kanunu gereği

kurulması gereken Sosyal Hizmetler Akademisi de 1961 yılında kurulmuş ve 1965 yılında ilk sosyal hizmet uzmanları mezun olmuştur.

Sosyal Hizmetler Akademisi, 1982 yılında kabul edilen Yükseköğretim kanunu hükümleri çerçevesinde, Hacettepe Üniversitesi Rektörlüğü'ne doğrudan bağlı bir yükseköğretim kurumuna dönüştürülmüştür. Bu düzenleme esnasında, 1967 yılında Hacettepe Üniversitesi bünyesinde açılan Sosyal Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bölümü de Sosyal Hizmetler Akademisi ile birleştirilerek Sosyal Hizmetler Yüksekokulu bünyesine dahil edilmiştir. H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksekokulu, halen aynı statü içinde sosyal hizmet uzmanlarını yetiştirmeye devam etmektedir. Türkiye'de bugüne kadar yetişen sosyal hizmet uzmanları, 2500 civarındadır. Bugüne kadar, Sosyal Hizmetler Akademisi, H.Ü. Sosyal Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bölümü ve H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksekokulu'ndan mezun olan sosyal hizmet uzmanları, çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar ve özel sektörde görev yapmaktadır. Sosyal hizmet uzmanlarının ağırlıklı olarak görev yaptığı kurumlar arasında, Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Üniversiteler, Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü, Belediyeler, Aile Araştırma Kurumu, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Vakıflar Genel Müdürlüğü ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları gibi kuruluşları saymak mümkündür.

Sosyal hizmet uzmanları, bu kurum ve kuruluşlarda; çocukların, gençlerin, yaşlıların, özürlülerin, kadınların ve ailelerin

sosyal veya ekonomik kökenli sorunlarını gidermeye yönelik mesleki çalışmalar yapmaktadır. Sosyal hizmet uzmanlarının; ailelerin ve toplulukların sorunlarının çözümüne yönelik hizmetlerde uyacakları mesleki ve idari kurallar, ayrı yarı kurumlar tarafından, ayrı içeriklerde hazırlanmış mevzuat ile belirlenmiş bulunmaktadır. Bu sebeple, uygulamada zaman zaman aynı mesleği icra eden elemanların, farklı rol, görev ve sorumluluklarla donatıldığı görülmektedir. Bu durum, sosyal hizmet mesleğinin ve sosyal hizmetlerin Türkiye genelinde ortak standartlara uygun olarak yürütülmesinde zorluklarla karşılaşılmasına yol açabilmektedir. Dolayısıyla, sosyal hizmet uzmanlarının, mesleki yükümlülüklerini, haklarını, yetkilerini ve sorumluluklarının ulusal düzeyde belirlenmesine ilişkin konuları kapsayan bir kanun, genel bir ihtiyaç haline gelmiş bulunmaktadır.

"Sosyal Hizmet Mesleği ve Sosyal Hizmet Uzmanları Hakkında Kanun Tasarısı'nın" kabul edilmesi durumunda, sosyal hizmet uzmanlarının kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlarda ve özel sektörde gerçekleştirecekleri her türlü mesleki etkinlik, hukuksal açıklığa ve kesinliğe kavuşturulacak ve mesleki etik ve disiplin konuları da düzenlenmiş olacaktır. Böylece, 1965 yılından bu yana dağınık bir mevzuat ile etkinlikte bulunan bir meslek grubu, kendi özel kanununa ve statüsüne kavuşmuş olacaktır. Bu durum, gerek sosyal hizmet mesleği gerekse de sosyal hizmetler açısından, uygulamanın kalitesini artırıcı bir teşvik ve destekleme unsuru olacaktır. Böylece, sosyal hizmetlerle ilgili hizmet veren kurum ve kuruluşlardan yararlanan kişiler, aileler ve topluluklar; hukuksal açıdan yeni yaptırımlara

bağlanmış, daha güçlü ve nitelikli hizmetlere ulaşma imkanını bulabileceklerdir...

MADDE GEREÇLERİ

Madde 1- Bu madde, kanunun amacını düzenleyen maddedir.

Madde 2- Bu madde ile kanunun kapsamına giren kişiler ve kurumlar belirlenmiştir.

Madde 3- Bu madde ile kanunda yer alan başlıca kavramların tanımları yapılmıştır.

Madde 4- Bu maddede, sosyal hizmet uzmanlarının mesleki uygulamalarında uymakla yükümlü olduğu kurallar belirlenmiştir.

Madde 5- Bu maddede, sosyal hizmetler alanında eğitim veren yükseköğretim kurumlarından mezun olanların, "sosyal hizmet uzmanı" ünvanını alacakları konusu düzenlenmiştir.

Madde 6- Bu maddede, sosyal hizmet meslek mensuplarının, meslek tazminatından yararlanma usul ve esasları düzenlenmiştir.

Madde 7- Bu madde ile sosyal hizmet uzmanlarının Türkiye'deki kamu kurum ve kuruluşlarındaki çalışma esaslarını ve usullerini, mesleki haklarını, yükümlülüklerini, yetkilerini ve sorumluluklarını, ulusal düzeyde ele alan Sosyal Hizmet Uzmanları Hakkında Yönetmelik'in, Başbakan veya görevlendireceği Devlet Bakanı tarafından hazırlanacağı ve Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulacağı konusu düzenlenmektedir.

Madde 8- Bu madde, kanunun yürütme maddesidir.

Madde 9- Bu madde, kanunun yürürlük maddesidir.

ANI

Bir çift Güvercin havalansa
Yanık yanık koksa karanfil
Değil bu anılacak şey değil
Apansız geliyor aklıma

Neredeyse gün doğacaktır
Herkes gibi kalkacaktır
Belki daha uykunuz da vardı
Geceniz geliyor aklıma

Sevdiğim çiçek adları gibi
Sevdiğim sokak adları gibi
Bütün sevdiklerimin adları gibi
Adınız geliyor aklıma

Rahat döşeklerin utanması bundan
Öpüşürken o dalgınlık bundan
Tel örgütün deliğinde buluşan
Parmaklarınız geliyor aklıma

Nice aşıklar arkadaşlıklar gördüm
Kahramanlıklar okudum tarihte
Çağımıza yakışan vakur, sade
Davranışınız geliyor aklıma

Bir çift güvercin havalansa
Yanık yanık koksa karanfil
Değil, unutulur şey değil
Çaresiz geliyor aklıma

Melih Cevdet Anday

Kadın ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı / Müsteşarlığı, Sosyal Hizmet Tazminatı ve Genel Gelişmeler Üzerine Bir Değerlendirme (*)

Türkiye, 1991 seçimleri ve bu seçimlerden sonra kurulan "Koalisyon Hükümeti" ile yeni bir siyasal sürece girmiştir.

Bu süreç, kuşkusuz ki, sosyal hizmetler açısından da yeni bir döneme işaret etmektedir.

Bilindiği gibi, "Koalisyon Hükümeti" DYP-SHP ortaklığıyla kurulmuş ve "sosyal hizmetler" (Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu), koalisyonun SHP kademada kalmıştır. SHP, gerek kendi programı gerekse de Hükümet Programı çerçevesinde "Kadın Bakanlığı" konusunu gündeme getirmiştir. Bu doğrultuda, önce ilk bakışta birbirlerine yakın gibi gözüken "Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü", "Aile Araştırma Kurumu" ve "Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu" birbirleriyle ilişkilendirilmiş (aynı Devlet Bakanı'na bağlanmış) ve sonra bu kurumların yerine geçecek bir "Kadın ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Tasarısı" hazırlanmıştır. Bu tasarı, Bakanlar Kurulu'ndan geçerek

(*) Bu "Yorum", Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkez Yönetim Kurulu'na hazırlanmıştır.

TBMM'ne gönderilmiş, ancak, süresi içinde kanunlaşmamıştır. Bunun üzerine, Hükümetin TBMM'nden aldığı yetkiye dayalı olarak Kanun Hükmünde Kararname ile bu kez "Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı" kurulması yoluna gidilmiştir. Bu Kanun Hükmünde Kararname'nin Anayasa Mahkemesi tarafından altı ay süre verilerek iptal edilmesi üzerine; yeni bir Kanun Hükmünde Kararname hazırlanmış ve Bakanlar Kurulu'na kabul edilerek yürürlüğe konmuştur. Ancak, bu Kanun Hükmünde Kararname de, aynı hukuk mantığı içinde ve aynı içerikte hazırlanmış olduğu için, Anayasa Mahkemesi tarafından, bu kez süre de verilmeden kesin olarak iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesi Kararının 28 Temmuz 1994 tarihinde yürürlüğe girmesiyle de, "Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı" bütünüyle ortadan kalkmıştır. Böylece, ortaya, hukuk mantığı açısından tartışmalı bir durum çıkmış ve "Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ile Aile Araştırma Kurumu'nun da, sıralı işlemler şeklindeki bir yürürlükten kaldırma mevzuatı gereğince hukuken var olup olamayacakları sorunu doğmuştur. Konu, anayasa hukukçularınca bu kurumların da ortadan kalkmış oldukları şeklinde yorumlanmakta ise de, bu kurumlar halen idari emirler çerçevesinde günlük işlerini ve kimi etkinliklerini yürütür durumdadırlar. Konunun, açık ve kesin çözümü ise, kuşkusuz ki, yeni bir yasal düzenlemeyle olabilecektir. (Nitekim, bu amaçla, yine eski düzenlemeler paralelinde yeni bir "Müsteşarlık Kanunu Tasarısı", ilgili Devlet Bakanlığı'na hazırlanmıştır)... Bütün bu gelişmeler esnasında, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, "bağlı kuruluş" statüsünde, ya Başbakanlığa ya da Müsteşarlığa bağlı şekilde ve 2828 Sayılı kanun ile belirlenmiş temel ilkeler çerçevesinde görevini sürdürmüştür. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, halen, hukuksal durumunda herhangi bir tartışma olmadan, 18 Mart 1989 tarihinde Başbakanlığa bağ-

landığı şekil ve statü ile hizmetlerine devam etmektedir.

Ancak, Müsteşarlık Kararnamesi'nin iptal edilmesi, sosyal hizmet çalışanları açısından büyük bir ekonomik kayıp yaratmış ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu taşra teşkilatında görev yapan personelin almakta oldukları "Başbakanlık fazla çalışma ücreti" ödemeleri kesilmiştir. Bu durum, gerçek bir haksızlık olmuştur. Bilindiği gibi, Kurum personeli, son derece zor koşullar altında görev yapmakta ve ağır derecede manevi yıkımla karşılaşmaktadır. Kaldı ki, ödenmekte olan bir ücretin, birden kesilmesinin belirli bir bütçe düzenlemesi yapmaya başlayan ailelerdeki ek moral tahribatını da unutmamak gerekmektedir. Dolayısıyla, konu acil siyasal çözüm beklemektedir... İşte, bu noktada bulunan ve önerilen çözüm "sosyal hizmet tazminatı" olarak ifade edilebilecek bir "ek ödeme" çözümüdür.

"Sosyal Hizmet Tazminatı" konusu, sosyal hizmet topluluğunun, uzunca bir süredir gerçekleşmesini beklediği bir özlük hakkı konusudur. Tazminat konusundaki son gelişme Devlet Bakanı Sayın Önay ALPAGO'nun; göreve başladığı 28 Temmuz 1994 tarihini izleyen günlerde, Derneğimiz ve Sosyal Hizmet Çalışanları Sendikası ile birlikte yaptığı bir basın toplantısıyla başlamıştır. Sayın Bakan, bu toplantıda, sosyal hizmet çalışanlarının karşılaştığı sıkıntıları yakından bildiğini ifade etmek suretiyle, bu tazminatın çıkarılmasında kararlı olduklarını belirtmişlerdir.

Nitekim, bu doğrultuda, Derneğimiz ve Sendika yetkilileriyle birlikte yapılan ortak bir çalışma sonucu, kendi içinde tutarlı ve dengeli bir kanun tasarısı taslağı hazırlanmıştır.

Bu taslak, "Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Kanunu" konusundaki Dernek görüşümüzü de kapsayacak şekilde, Sayın Bakana yazılı olarak sunulmuş ve daha sonra da ilgili kamu görevlilerinin de katılımıyla ger-

çekleştirilen bir toplantıda tartışılmıştır. Toplantıda, Derneğimizce önerilen taslağın içeriği konusunda herhangi bir tartışma olmamış, ancak, şekil itibarıyla, tazminat konusunun, "ayrı bir kanun tasarısı yerine, Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilen Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yerine hazırlanması düşünülen Kanun Tasarısı içinde yer almasının daha uygun bir yol olacağı" yönünde görüş belirmiştir. Derneğimiz, bu görüşü, bir "siyasal tercih" olarak değerlendirmiş ve "tazminatın bir an önce çıkması ve çalışanların emeklerinin karşılığını ivedilikle almaları" açısından yararlı görmüştür. Bu aşamadan sonra, Müsteşarlık Kanunu Tasarısı'nın iyileştirilmesine yönelik görüşmelere geçilmiş ve Tasarı üzerinde eleştiri ve değerlendirmeler yapılmıştır.

Ancak, Derneğimiz "Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı"nın örgütlenmesiyle ilgili temel görüşünü saklı tutmuştur. Bilindiği gibi, sosyal hizmetlerin (ve dolayısıyla Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün) "kadın" ve "aile araştırması" konuları ve kurumlarıyla olan ilişkisi ve mevcut örgütlenme şekli tartışmalıdır. Nitekim, konu, Derneğimizce yapılan çeşitli incelemelerde ve toplantılarda ele alınmış ve mevcut örgütlenme şeklinin uygun ve yararlı olmadığı yönünde genel bir eğilim doğmuştur. Ne var ki, baskı grupları oluşturan kurumlar arasında yer alan dernekler ile siyasal iktidarı oluşturan siyasal partilerin (özellikle de koalisyon hükümetlerinde yer alan siyasal partilerin) görüş ve yaklaşımlarının her zaman çakışması olanaklar dahilinde olamadığından; meslek derneklerinin, teknik nitelikteki görüşlerinin yaşama aktarılması da kolay olmamaktadır. Gerçekten de, Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı konusu, başından bu yana bir siyasal tercih konusu olmuş ve sosyal hizmet topluluğunun genel eğilimlerine ve beklentilerine uymayan bir çerçeve içinde düzenlenmiştir.

Derneğimiz, sosyal hizmetlerin, kendine özgü bir anlayışla ele alınması ve ideal bir örgütlenme şeklinin, daha geniş kapsamlı değerlendirmelere ve bilimsel araştırmalara dayalı olarak yapılması gerektiğini düşünmektedir. Ancak, mevcut durum, kaybedilen mali hakların ivedilikle telafisini gerektiren bir özellik gösterdiği için, sosyal hizmet tazminatının bir an önce çıkartılması yönünde gayret sarfetmek, temel görev durumuna gelmiştir. Bu çerçevede içinde, Devlet Bakanlığı bünyesinde oluşturulan bir komisyona, tazminata ilişkin görüşlerimiz sunulmuştur.

Daha sonra, bu komisyonun tasarıya son şeklini verdiği ve hazırlanan taslağın, Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'ne gönderildiği ve buradan da görüş alınmak üzere, Maliye Bakanlığı'na sevk edildiği öğrenilmiştir. Ancak, bütün bu işlemler sonunda, Derneğimiz ve Sendika tarafından önerilen tazminatın alacağı şeklin durumu henüz belli değildir. Tasarı, önce, Kanunlar Genel Müdürlüğü'nce usulüne uygun olarak Bakanlar Kurulu'na sunulacak, Bakanlar Kurulu gerekli kararı aldıktan sonra da TBMM'ne sevk edilecektir. TBMM, tasarıyı ilgili Komisyonlarda ve Genel Kurul'da görüşmek suretiyle, aynen veya değiştirerek kabul edecek veya bütünüyle reddedecektir. Bu sebeple, Derneğimizin, konuyla ilgili görüşünü, bütün yönleriyle (ve ilgili Bakanlığa sunulduğu şekilde) tekrar ifade etmekte yarar vardır.

Derneğimiz görüşü şu şekilde oluşmuştur:

"1- Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı konusunda, ayrıntılı, bilimsel ve hukuksal değerlendirmelere ihtiyaç duyulduğu bir gerçektir. Bilindiği gibi, konu Derneğimizce başından bu yana, çeşitli platformlarda, değişik yönleriyle ele alınmış ve kimi yönleriyle eleştirilmiştir. Ancak, başlangıçtaki Kadın ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tasarısı ile, bugünkü Kadın ve Sosyal Hizmetler

Müsteşarlığı tasarısı (veya teklifi) arasındaki benzerlikler veya farklılıklar ile Türk sosyal hizmet hukukuna getireceği açılımlar ve yararlar henüz yeterince açıklığa kavuşmuş değildir. Derneğimiz eldeki mevcut tasarı ve teklif metinleri üzerindeki inceleme ve değerlendirmelerini sürdürmektedir. Bununla birlikte ilk planda "kadın" ve "aile" konularıyla "sosyal hizmetler" konusunun birlikte düşünülmesinin tartışmaya açık olduğunu ifade etmek isteriz. Bu doğrultuda; aşağıdaki düşüncelerin, sosyal hizmet topluluğunda genel kabul gördüğü konusunu da bilgilerinize sunmak isteriz:

1- Sosyal hizmetler, "kadın" ve "aile" konularından farklı bir kavramsal ve örgütsel temele sahiptir. Türkiye'de sosyal hizmetlerden sorumlu tek yasal birim olan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu (ve bu sisteme dahil il ve ilçe vakıfları) ile Emekli Sandığı'na yürütülen 2022 sayılı Kanun uygulaması gibi sosyal hizmet amaçlı kurumlar ve hizmetlerle birlikte düşünülmesi daha uygun ve yararlıdır. Böyle bir düzenleme gerçekleştirilinceye kadar, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün Başbakanlığa doğrudan bağlı bir kuruluş olarak görev yapması, uygulamada, daha başarılı sonuçlar verecek bir yönetsel düzenleme olarak kabul edilmektedir.

2- Kadın ve kadın işlerinden sorumlu birim, uygulayıcı yönü olmayan (olması da olası olmayan) bir koordinatör birim durumundadır. Kadınlar da erkekler gibi eğitim, sağlık, konut, sosyal güvenlik, sosyal hizmet ve benzeri kamusal hizmetleri sunan kurumların hedef kitlesi durumundadır. Kadından sorumlu birimin, sektörel bazda hizmet veren bütün bu kurumların yerine geçerek bu hizmetleri sağlaması olanaksızdır. Örneğin, aile içi sorunlar nedeniyle aile danışma merkezlerine veya benzeri kuruluşlara gereksinim duyan kadınların başvuru merkezi, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

Genel Müdürlüğü veya konuyla ilgili diğer ihtisas birimleridir. Kadından sorumlu birimin bütün bu hizmetleri doğrudan yüklenmesi ve yürütmesi, hukuken ve fiilen olanaksızdır. Mevcut uygulama da bu yöndedir. Dolayısıyla, kadından sorumlu birimin, bütün bu kurumların üstünde bir hukuksal yapıya sahip olarak kurulması ve gerekli koordinasyonu sağlaması, en uygun örgütlenme tarzıdır. Bu yaklaşıma en uygun statü ise kadından sorumlu bir birimin, Devlet Bakanı aracılığıyla Başbakanlığa bağlı olmasıdır.

3- Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı ise yine kendine özgü bir statü içinde ele alınmalı ve gerekirse Başbakanlık bünyesinde daha özerk bir yapıya kavuşturularak Türkiye Bilimsel Sosyal Araştırmalar Kurumu olarak örgütlenmelidir.

Derneğimiz, sosyal hizmet topluluğunca benimsenmiş bu ilkeleri de gözönünde tutmak suretiyle, sosyal hizmet çalışanlarının yararına yönelik mali kazanımların, uygun bir düzenlemeyle yasallaştırılmasını da kuşkusuz ki arzulamaktadır.

II- Derneğimiz ve Sosyal Hizmet Çalışanları Sendikası ile birlikte hazırlanan Sosyal Hizmet Tazminatı hakkındaki görüşlerimiz ekli kanun tasarısı taslağında sunulmuştur.

Ancak, takdir edilebileceği gibi, konu, bütçe tekniği ve maliyet hesapları açısından özellik taşımaktadır. Konu üzerindeki çalışmalar sürdürülmektedir. Söz konusu taslağın, Bakanlığınız yetkilileriyle birlikte oluşturulacak bir kurul eliyle olgunlaştırılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

III- Sosyal hizmet tazminatı konusunun, Müsteşarlık Kanun teklifine, uygun bir düzenlemeyle yerleştirilmek suretiyle formüle edilmesi de olanaklar dahilinde gözükmektedir.

IV- Derneğimiz konuyla ilgili çalışmaların bütün aş-

malarında, oluşturulacak kurullara ve yapılacak çalışmalara her türlü katkıyı sağlamaya hazır bulunmaktadır."

Bu görüş ekinde yer alan "Sosyal hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünde Görev Yapan Personele Sosyal Hizmet Tazminatı Ödenmesine Dair Kanun" Tasarısına ilişkin teklif metninin tazminata ilişkin esas kısmı ise "Sosyal Hizmet Tazminatı" başlığıyla şu şekilde hazırlanmıştır:

Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü merkez ve taşra örgütünde görev yapan personele, II sayılı özel hizmet tazminatı cetvelinde yer alan puanlara ek olarak sosyal hizmet tazminatı ödenir. Sosyal hizmet tazminatı, en yüksek devlet memuru maaşı esas alınmak üzere, aşağıda belirtilen esaslar ve oranlar çerçevesinde ödenir.

a) Genel İdare Hizmetleri Sınıfında yer alan Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcıları, Daire Başkanları, Merkez Müdürleri ve Şube Müdürleri ile İl Müdürü, İl Müdür Yardımcısı, Kuruluş Müdürü, Kuruluş Müdür Yardımcısı, İlçe Sosyal Hizmetler Şube Müdürü, Kurumun bütün birimlerinde görev alan çocuk eğiticileri, Sağlık Hizmetleri Sınıfında görev yapan personel, Eğitim-Öğretim Sınıfında görev yapan personel, Yardımcı Hizmetler Sınıfında yer alıp bakıcı anne ve hizmetli sınıfı kadrolarında görev yapan personelden kadrosu 1-4 derece arasında olanlara % 40, 5-9 derece arasında olanlara % 38, 10-15 derece arasında olanlara % 36 oranında sosyal hizmet tazminatı ödenir,

b) Genel İdare Hizmetler Sınıfında ve Yardımcı Hizmetler Sınıfında yer alıp da (a) bendinde yer almayan personel ile diğer sınıflarda yer alan personelden kadro dereceleri 1-4 arasında olanlara % 35, 5-9 arasında olanlara % 33, 10-15 arasında olanlara % 31 oranında sosyal hizmet tazminatı ödenir.

c) Kurumun yataklı rehabilitasyon merkezlerinde görev yapan personele (a) ve (b) bendinde belirtilen oranlara ek olarak 10 puan, Çocuk Yuvaları, Huzurevleri, Gündüzlü Rehabilitasyon merkezleri ve Yetiştirme Yurtlarında görev yapan personele 5 puan ek tazminat ödenir.

ç) Kuruma bağlı yeni sosyal hizmet kuruluşlarının açılması ve/veya yeni görev kadro unvanlarının ihdas edilmesi durumunda ödenecek tazminat oranı, Kurum Genel Müdürünün teklifi ve sosyal hizmetlerden sorumlu Bakanın onayı ile kararlaştırılır,

d) Geçici görevlendirmelerde fiilen çalışılan birimin ve yapılan görevin karşılığı oranlar uygulanır".

Görüldüğü gibi, Derneğimiz görüşü, esas itibariyle; sosyal hizmetlerin örgütlenmesinde, "kadın" ve "araştırma" konularının mevcut örgütlenme tarzlarından da doğan bir kısım yanlışlıktan ve kavramsal ve kurumsal farklılıklardan kaynaklanan ciddi sorunlara işaret etmektedir. Ayrıca, "Sosyal Hizmet Tazminatı" konusunun da, daha kısa bir metin şeklinde ve kendi içinde tutarlı ve dengeli bir dağılıma olanak tanıyan bir anlayışla hazırlanmaya çalışıldığı görülmektedir.

Kuşkusuz ki, önemli olan, bir an önce, içeriği itibariyle, bu anlama gelecek bir mali kazanımın elde edilmesidir. Bu kazanımın elde edileceğine içtenlikle inanıyoruz. Konuya emek verenlere ve verecek olanlara da şimdiden teşekkür ediyoruz.

Bu doğrultuda, gelişmelerin seyrine göre, "sosyal hizmet tazminatı"nın, mevcut Müsteşarlık Kanunu Tasarısı içinde hızla ilerletilmesine yönelik bir siyasal veya teknik güçlük görüldüğü takdirde, konuyu Müsteşarlık Kanunu dışında da yürütmeye olanak verecek ayrı kanun tasarısı (veya teklifi) sürecinin de -mevcut çalışmalara ek olarak- başlatılmasını yararlı gördüğümüzü belirtmek istiyoruz.

Bu konulara ek olarak;

a) Halen görüşmeleri süren 1995 yılı bütçesinde, sosyal hizmetlere ayrılan payın, bu hizmetleri "sosyal devlet" anlayışı içinde yürütmeye yetmeyecek bir oranda olduğunu ve 1995 yılının sosyal hizmet kuruluşları açısından son derece sorunlu geçeceğini,

b) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün şiddetle ve ivedilikle ihtiyacını duyduğu personel takviyesiyle ilgili açıktan atama izinlerinin henüz çıkmamış olmasının, Kurum'u personel planlamasını yapmakta ve açıklarını kapatmakta büyük güçlüklerle karşılaşılacağı,

c) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Personel Yönetmeliği'nin, kamuoyunca işaret edilen ve Kurumca tespit edilen ihtiyaçlar çerçevesinde, Devlet Personel Başkanlığı'nın görüş ve onayı da alınmak suretiyle değiştirilmiş yeni şeklinin Başbakanlıkça bir an önce Resmi Gazete'de yayınlanmasının yararlı olduğunu,

ç) Sosyal hizmetler ve sosyal hizmet uzmanlarıyla ilgili konulardaki her türlü teorik ve pratik iş ve işlemlerde, Derneğimizin daha yüksek düzeyde ve ileri boyutta katkısının alınmasına özen gösterilmesini yararlı gördüğümüzü,

ısrarla vurgulamak istiyoruz.

Kuşkusuz ki, Derneğimiz, her zaman olduğu gibi, her şekilde ve şartta, her türlü demokratik ve teknik desteği, ilkeleri doğrultusunda sağlamaya hazır bulunmaktadır.

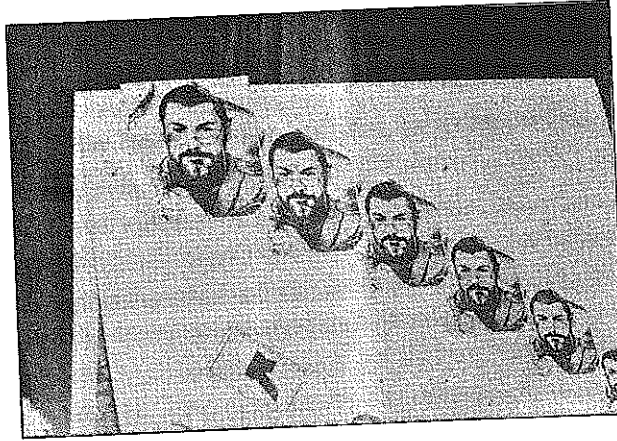
1995 yılında, bu sorunlarını da aşmış ve çağdaşlaşma yolunda yeni adımlar atmış bir Türkiye görmek ve bu Türkiye'ye sosyal hizmet uzmanları olarak katkıda bulunmanın onurunu ve mutluluğunu duymak, en içten dileğimizdir...

PIR SULTAN ABDAL
KÜLTÜR SANAT DERGİSİ

SAYI: 11
OCAK 1994

Metin Altıok Şiirleriyle Anıldı

Cevat ÜSTÜN

Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi'nin düzenlediği şiir dinletileri devam ediyor.

2 Temmuz 1993'te Sivas'ta gerici-lerin Madımak Oteli'ni ateşe vermesi sonucu 35 güzel insan yaşamını yitirdi. Tarihe kara bir leke gibi geçen bugünü unutmamak için demokratik kitle örgütleri, üniversite öğrenci dernekleri ve okullarda anma günleri, toplantılar, söyleşiler düzenleniyor. Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi de Behçet Sefa Aysan'dan sonra 07.01.1994 tarihin-

de Metin Altıok'u şiirleriyle andı.

Dernek yönetimi adına anma günü kısa ve özlü olarak şöyle dile getirildi: "Biz bu acı olayın belleklerden silinmesini istemiyoruz. Bugüne katılan genç arkadaşlar, Pir Sultan Abdal Kültür Derneği ve siz değerli konuklarımız hoş geldiniz. Şimdi Çirkin Ördek Kültür, Sanat ve Edebiyat Dergisi'nin oluşturduğu şiir grubundan Metin Altıok şiirleri dinleyeceğiz."

Metin Altıok, Temmuz'un son sıcağında Madımak'tan, Ocak'ın soğuk gününde şiirsel sıcaklığı ile aramıza

katıldı.

Kavaklar şiiri her zaman olduğu gibi yine beni ve dinleyicileri etkiledi. Değişik mekanlara sürükleyip götürdü.

Metin Altıok şiirleri üzerine eleştirmenlerin düşünceleri anlatıldı. Arkadaşlar Gezgin, Yerleşik Yabancı, Kendinin Avcısı, Ben, Gül ve Zakum, İpek ve Klaptan, Gerçeğin Öte Yakası, Süveyda, Yel ve Gülden seçtikleri şiirden yaşama bakışını, yaşam felsefesini yansıttılar. Acı ve ölüm şiirlerinde en çok işlenen duygular; acı, ölüm ve hüznün insana soğuk gelse de şairimiz bunları bize akıcı, sade dilli ve temmuz sıcağından kalan yakıcılığı ile gerçek gibi belleklerimize yerleştiriyor.

....
ölümü tastamam
ezberledim de geldim.

....
durmadan koştum o küçük
yangınım.

....
Evet Metin Altıok, Madımak'tan tıpkı dizelerindeki gibi durmadan, yorulmadan koşacak.

Sevgili Metin Abi'nin "şiirin ilk atlası" kitabını okuduğumda benim gibi amatörler çok şeyler kazandıracığı düşüncesindeydim. Şair duyguları ve çevresi ile ilgili bilgiler veren bu kitap titiz bir araştırmanın, yaşamın içinden süzülüp gelen, emekle

SOSYAL
HİZMET

yoğrulan, herkesin kolaylıkla anlayabileceği bir dille yazılmış, değerli bir yapıt. Metin Altıok şiirlerinin bu kadar etkileyici olmasında ve başarılarında, onu tanımamızda önemli bir yeri vardır. Bu kitap şiiri seven amatör, profesyonel herkes için bir kaynaktır.

Kendi deyimi ile;

"Karanlığın üstüne beyaz kalemle yazılan şiir"

Her zaman şiir dünyamızda nice şairlerimiz gibi çevremize ışık tutacaktır.

Çirkin Ördek Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi Gençleri, Metin Altıok'un şiirlerinden sunuşlar yaparken, uygulandık. Bir kez daha önümüzdeki sorunların ciddiyetini kavrayıp, neler yapabileceğimiz konusunda düşündük. Sivas'ta kaybettiğimiz canlarımızı bir kez daha andık.

İnsanlar kardeşliği, paylaşımı, eşitliği, onurlu yaşamı savunduğu sürece yaşar ve Pir Sultan Abdal gibi, Nesimi gibi yüzyıllara damgasını vururlar. Metin Altıok, Behçet Aysan, Uğur Kaynar, dize dize döküldükçe şiir dudaklarımızda, yaşayacaklar.

Onları bir kez daha saygıyla anarken; Metin Altıok'un dizeleriyle yine umutlanıyoruz;

....
YİNE DE UMUDUMUZ
KALABALIK.

Psikiyatrik Ekipte Sosyal Hizmet Uzmanı

Doç. Dr. Remzi OTO (*)

Bireyin bio-psiko-sosyal bir bütün olarak kabul edilmesi, hastalığın tedavisi sırasında da bireyin bu bütünlük içinde ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Bu yaklaşım ile psikiyatrik hasta, bir ekip çalışması içinde ele alınmakta ve tedavi edilmektedir.

Psikiyatrik ekip; psikiyatrist, Klinik Psikolog, Sosyal Hizmet Uzmanı, Uğraş Terapisti ve Psikiyatrik Hemşireden oluşmaktadır. Ekip içinde farklı formasyonlara sahip fakat aynı amaca yönelik meslekler işbölümü ve işbirliği içinde hastaya hizmete özgülünmüşlerdir.

Ekipte psikiyatristin rolü; "klasik tedavi edicilik ve hastanın idari sorumluluğu dışında, ekibin bütünlüğünü ve hasta hakkındaki amacın birliğini sonuç olarak sağlamaktadır" (1). Ekip içinde bir kaniya varılabilmesi için tartışma zemini sağlanması, ekibin başı olan psikiyatristin görevidir.

Klinik psikolog, kullandığı testler ile tanıya katkıda bulunur ve hastanın uyum yeteneği hakkında ekibe bilgi sunar.

SOSYAL HİZMET UZMANI

Ruhsal hastalıkların bir bireysel hastalık ve sorun olmaktan çok, toplumsal bir

sorun olduğu görüşü giderek daha fazla tartışar bulmaktadır. Ayrıca ruh hastasının toplum içindeki işlevselliği hastalığından ötürü hızla bozulmaktadır. Bu durum, "Birey-çevre etkileşimi temelinde bireyin sosyal işlevselliği ve çevresiyle olan etkileşimini olumsuz olarak etkileyen sorunları çözümlenmeye ya da bunları olumlu olarak etkileyebilecek kaynakların verimliliğini arttırmayı amaç edinen" (2) sosyal hizmet mesleğininpsikiyatrik ekip içindeki yerini güçlendirmiştir.

Psikiyatrik ekip içinde sosyal hizmet uzmanı, hastanın, içinde doğduğu gruplar, serbest seçilen arkadaş grupları ve önemli ilgi gruplarına (2) ilişkin psiko-sosyal, kültürel ve ekonomik özelliklerini "Sosyal İnceleme Raporu"nda düzenleyerek ekibin bilgisine sunar. Sosyal İnceleme Raporundaki bilgilerin, hastalığın doğası ve gelişimine etki eden faktörleri açıklaması ve aydınlatması beklenir.

Psikiyatrik hastaların aileleriyle yapılan çalışmalarda hastalığın doğal gidişi ve tekrarlamasının (relaps) ailenin tutum ve davranışlarından etkilendiği, aşırı eleştirici, çatışmalı ve duygusal yönden aşırı ilgili ailelerde psikiyatrik hastalığın tekrarlaması

riskinin yüksek olduğu saptanmıştır (3). Bu nedenle sosyal hizmet uzmanının, psikiyatrik hastalığın doğası ve gelişimine ilişkin genel bilgilerle önceden donatılmış olması zorunludur.

Sosyal hizmet uzmanının aldığı sosyal anamnez, yalnızca hastalığın doğası ve gelişimine etki eden faktörleri açıklamak ve aydınlatmakla kalmaz, aynı zamanda özellikle aile ve psikiyatrik ekip arasında bir iletişim kurma fırsatını da yaratır. Ailenin anksiyetesi, yanlış anlamaları ve yanlış beklentileriyle ilgilenmeye olanak sağlayacaktır. Ailenin bir psikiyatrik hastaya sahip olmaktan ötürü duyduğu utanç ve anksiyete ve izolasyon sorunları gereğinden kötü olabilir (4). Bu nedenle sosyal hizmet uzmanı ailenin ve hastanın diğer sosyal çevresinin emosyonel durumunu da değerlendirebilmeli, ailenin yanlış algılamaları ve anlamalarını yorumlayabilmelidir.

Sosyal hizmet uzmanının psikiyatrik ekip içindeki önemli fonksiyonlarından biri de hasta ailelerinin hastalık ve doğası konusunda eğitilmesi süresinde yer almasıdır. Sosyal hizmet uzmanı, aileye yönelik eğitici çalışmalarla, ailenin hastalık ve kendi hastası açısından tutum ve davranışlarında önemli değişiklik yaratması mümkündür.

Psikiyatrik hastalıklar, sıklıkla uzun süren ve süregelen hastalıklardır. Bu nedenle bu hastalıkların yarattığı sosyal sorunların çözümünü de sıklıkla sürüncemede kalır. Bu aşamada sosyal hizmet uzmanı hastalıktan kaynaklanan ya da hastalığı etkileyen sosyal sorunların çözümü için ai-

le ile ilişkiyi taburculuktan sonra da (after care) sürdürür. Uzman, kurumlara karşı, haklarının korunması ve ihtiyaçlarının giderilmesinde hastanın temsilcisidir. Bu nedenle hastanın hak ve ihtiyaçlarına yönelik olarak kurumları bilmek ve gereğinde yararlanabilme yeterliliğine sahip olmalıdır.

UYGULAMADAN İKİ VAKA

Sosyal hizmet uzmanının psikiyatrik ekip içindeki rol ve fonksiyonlarını göstermek açısından, Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri kliniğinde yatarak tedavi olmuş iki vakaya uygulanan sosyal hizmet çalışması oldukça kısaltılarak özetlenmiştir.

Vaka 1: E.K., 34 yaşında erkek hasta, Psikiyatri kliniğinde Şizo-afektif şizofreni tanısıyla yatarak tedavi görmüş, ayakta tedavisi halen devam etmektedir.

Hastamızın alınan sosyal anamnezinde devlete ait bir işletmede işçi statüsünde 7 yıldan beri çalışmakta olduğu, çalıştığı işyerinin, ailesinin oturduğu Diyarbakır'dan 90 km. uzaklıkta, Diyarbakır'a bağlı bir ilçede olduğu, kendisinin hafta sonları Diyarbakır'a ailesinin yanına geldiği, çalıştığı günlerde ise, söz konusu ilçede bir yakınının evinde kaldığı ve bu durumdan birçok zaman yakınmasına karşın, atamasını Diyarbakır'a yaptıramadığı öğrenildi.

Hastanın hastalığının kısa aralıklarla tekrarlanmasında bu durumunun da rol oynadığı ekip içinde ortak bir kanı olarak belince, yer değiştirmesi için nasıl bir rol izlenebileceği tartışıldı.

Hastanın işyerinin Diyarbakır'daki

bölge müdürlüğüne gidilerek hastanın durumu görüşüldü. Hastaya, hastalığını tanımlayan bir sağlık kurulu raporu tanzim edilerek, bir dilekçe ekinde raporu bölge müdürlüğüne sunması sağlandı. Bölge müdürlüğü ile sürdürülen ilişki sonucu, hastanın ataması Diyarbakır'a, ailesinin yanına yapıldı. Hasta yeni işyerinde çalışmaya başlamadan önce yine bölge müdürlüğü ile işbirliği sonucu, yeni işyerinde hastanın adaptasyonunun kolaylaştırıcı çalışmaları yapıldı.

Hastamızla çeşitli aralıklarla görüşmeler yapılmakta ve yatmasını gerektirecek bir atak olmadan, ayaktan tedavisi sürmektedir.

Vaka 2: Ö.K., 29 yaşında erkek hasta, Psikiyatri kliniğinde şizofreni tanısı ile yatarak tedavi görmüş, ayaktan tedavisi sürmektedir.

Hastamızın ailesi, hastanın bazı zaman çok iyi ve hatta "normal" olduğunu, fakat bazı zamanlar ise her tarafa saldırdığını, ancak bu saldırganlığının hastalığından değil, "numaradan" olduğunu ileri sürüyordu.

Yapılan görüşmelerden sonra hasta ailesinin, hastalık konusunda bazı yanlış bilgi ve endişelere sahip olduğu, bu nedenle hasta ile ilişkilerinde sürekli sorunlarla karşılaştığı sonucuna varıldı. Hastanın ailesi, hastanın sürekli kullanması için verilen ilaçların giderek hastada bağımlılık yapacağını ve hastalığına ek olarak yeni bir sorunla karşılaşacaklarını ya da bu durumun hastalığını arttıracaklarını düşünüyor-du. Hasta ailesi bu endişeleri nedeniyle

hastanın ilaçlarını zaman zaman kestiklerini ifade etmekteydi.

Hasta ailesi kullanılan ilaçlar ve hastalığın özellikleri konusunda eğitilerek, davranış ve tutumlarında değişiklikler sağlandı. Hastamızla ilişkileri şimdi daha doğru bilgi ve algılamaları ile sorunsuz olarak sürmekte.

KAYNAKLAR

1. ARSAN, C.:

Psikiyatride Gözüyle Psikiyatride Ekip Çalışması. XII. Milli Nörospikiyatri Kongresi Bilimsel Çalışmalar 27 Eylül - 2 Ekim 1971, Ankara.

2. KUT, S.:

Sosyal Hizmet Mesleği, Nitelikleri, Temel Unsurları, Müdahale Yöntemleri, 1988, Ankara.

3. MALT- U.F.

et al.: Schizophrenic Patients and the emotional climate in the family, Causes, consequences and treatment of intensely expressed emotions of close relatives. Tidsskr Nor Laegeforen Now 30, 110, (29), P: 3720-4, 1990.

4. TARRIER, N.:

Some aspects of family Intervention in Schizophrenia. 1: Adherence to Intervention Programmes. British Journal of Psychiatry, 159, 475-480, 1991.

"Kaçak, Terk, Suçlu, Suça Maruz Kalmış ve Uçucu Madde Kullanım Alışkanlığı Bulunan Çocuk Olgusu"

Ankara'da Mevcut Durum ve Değerlendirme Raporu

Cigdem Karahan BEDİR (*)
Mahmut AKKIN(*)

GİRİŞ:

Çağımızda sokakta yaşayan, terk edilen, terke zorlanan, aile ve çevresel kaynaklı gerçeklerle ailesini terk etmek zorunda bırakılan veya ailesiyle birlikte yaşamakla beraber hertürlü ihmal ve istismara uğrayan küçük yaşlarında suç işleyen, suça yönelen ve suça maruz kalan çocukların sayısı giderek artmaktadır. Ülkemizde bu sorun, 1940' larda başlayan kentleşme ile belirmeye başlamıştır.

Ülkemizde kentleşme hareketi; sanayileşme, sosyo-ekonomik ve kültürel gelişmeyle birlikte gidememiştir. Kentleşmeyle birlikte geleneksel ailenin yapısında ve işlevinde önemli değişimler yaşanmıştır. Ailenin çocuklarına sevgi, bakım ve koruma sağlayabilmesi için herşeyden önce birlikteliklerinin korunmasına, maddi kazanca, psikolojik ve sosyal desteğe gereksinimi vardır. Geleneksel kırsal kesimde bir kısmı geniş aile tarafından bir kısmı da tüm köy halkı tarafından sağlanan bu tür hizmetlerin kentlerde toplumsal kurumlar tarafından sağlanamaması, büyük ümitlerle kente göçen yığınların aile ilişkilerini parçalamakta,

(*) Ankara Emniyet Müdürlüğü Küçükleri Koruma Şube Müdürlüğünde Görevli Sosyal Hizmet Uzmanları

çocuklarını başıboş bırakmaktadır. Sorun, kırsal kesimden kopup gelen kitlelerin gereksinimlerini toplumsal kurumlarla karşılayamamızdan kaynaklanmaktadır. Kentte toplumsal güvenceler bulamayan aileler, kendi kendilerine yeterli olmaya çalışmakta çocuklarını bütünüyle denetimsiz çalıştırmakta ya da çocuklar aile içi çelişkilerle kendilerine sokakta bir mesken aramaya başlamaktadır. Diyebiliriz ki yüzyılımızın sonunda çocukların büyük çoğunluğunun yaşadığı kentsel alanlarda geleneksel toplumsal dayanışma ve güvence sistemleri giderek çözülmekte, bu durum hızlı nüfus artışı, ailenin yoksunluğunun klasik hale gelmesi, aile ve çocukların eğitim, sağlık ve ruh sağlığı hizmetlerinden etkili biçimde yararlanamamasıyla da birleşince sokakta yaşayan, terk edilen, kaçan veya ihmal ve istismara uğrayan çocuk sorunu, çözümü güç bir sürece girmektedir.

Çocukların sağlıklı büyümek ve gelişmek için tek fırsatları, çocukluklarını yaşama fırsatı vardır. Bu fırsatın değerlendirilmesinin, çocuğun fiziksel, zihinsel ve duygusal kayıplarının yanısıra, insan kaynağına verilen zararın toplum kalkınmasını engelleyen görünmez bedelleri de vardır.

Yine ülkemizde milyonlarca çocuk, bedensel, ruhsal ve düşünsel gelişimine zarar veren ve ulusal ve uluslararası standartlara uygun olmayan koşullarda çalışmak zorunda kalmakta, artan göç, şehirleşme ve sanayileşme ve bunun bir sonucu olarak, ekonomideki marjinal sektörde sayısız olarak hızla çoğalmaktadırlar. (Sokakta çalışan çocuklar ayrı bir çalışmanın konusu olması nedeniyle bu çalışmada sadece ilgili yerlerde atıfta bulunulacaktır.)

2. YASAL DAYANAK VE İŞLEVSEL YAPI:

Sosyal gönencin ve sosyal adaletin önemli bir göstergesi de toplumsal yaşamda en fazla yardıma gereksinimi olan, çocuk grubunun özel olarak korunması, kendi potansiyel ve yeteneklerinin en üst düzeyde kullanılabileceği gelişmelerini eksiksiz olarak tamamlayabilmesidir. Uluslar sosyo-ekonomik kültürel gelişmişlik düzeylerine bağlı olarak, bu yeteneklerini kullanabilecekleri olanaklar sunmaktadır. Ulusal ve uluslararası sözleşmeler ve çocuğun korunmasına ilişkin yasal düzenlemeler merkezi ve yerel hükümetlere önemli görevler vermektedir.

Bu bazda en önemli uluslararası düzenleme; Türkiye'nin de 1990 yılında imzaladığı ancak kendi parlamentosunda onaylamadığı "Çocuk Haklarına Dair Sözleşme"dir. Bu sözleşmede, taraf devletlerin, çocuğun ana babası, vasisi yada bakmakla yükümlü olduğu kişi tarafından, bedensel veya zihinsel saldırı ve hertürlü ihmal ve istismara karşı korunması için yasal, yönetsel, toplumsal ve eğitsel önlemler alması (19. madde), aile çevresinden yoksun kalan veya yararı açısından bu ortamdan ayrılması gereken çocuklar için, devletin koruma ve yardım etme sorumluluğu anımsatılarak, çocuğun uygun bir kuruluştaki veya başka bir aile yanında bakılıp gözetilmesini öngörmektedir. Bununla birlikte sözleşme; çocuğun gelişimi için en uygun ortamın aile kurumu olduğu gerçeğinden hareketle, çocuğun bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaksal ve moral gelişimini sağlayacak yeterli bir yaşam seviyesi için, çocuğun bakımıyla ilgilenen kişilerin olanaklar ölçüsünde desteklenmesini istemektedir.

Anayasamızın 41, 56, 58, 60 ve 61. maddeleri başta ailenin ve özel olarak ta çocuğun korunmasını içeren hükümler taşımaktadır. Yine yasalarımız, çocuğun korunması ve gelişimi için ayrı bir özen gösterilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Türk Ceza Yasası'nın 54. ve 55. maddesi, suçlu çocukların cezalarının cevalarının indirimini öngörürken 435. maddesi, çocuğu fuhuşa teşvik etmenin suç olduğunu belirtmekte, 473. maddesi de 12 yaşından küçüklerin veya bedensel ve zihinsel hastalığı nedeni ile kendilerini yönetemeyen kimselerin terk edilmesini suç saymaktadır.

1926 tarihli Türk Medeni yasası, çocuğun bakılıp yetiştirilmesi görevini aileye vermekle beraber, aile yanındaki çocuğun fiziksel ve düşünsel gelişiminin tehlikede olması durumunda, çocuğun ana-babadan alınarak, başka bir aile yanına veya uygun bir kuruluşa yerleştirilmesini hükme bağlamaktadır.

Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Kanunu'nun 14. maddesi, beden, ruh ve ahlaki gelişimleri tehlikede olan küçükler için belirli tedbirlerin alınmasını karara bağlamaktadır.

Bunun yanında 1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu; bedensel, düşünsel ve moral gelişimi tehlikede olan ana ve/veya babasız, ana babası belli olmayan veya onlar tarafından terk edilen ve anne-babası tarafından ihmal edilip dilencilik, alkolü içkiler veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi sosyal risklere karşı savunmasız bırakılan çocukları, "Korunmaya Muhtaç Çocuklar" olarak kabul etmekte ve bu çocuklara ilişkin olarak sosyo-ekonomik

destekleme yolu ile aile yanında ailesi ile birlikte yaşama şansı olmayan çocukları da uygun kuruluşlarda yetiştirmeyi amaç edinmektedir.

Ayrıca Polis Vazife ve Selahiyetleri Kanunu'nun 1. madde, 2. bendinde, polisi; yardım istenenlerle, yardıma gereksinimi olan çocuklara yardım etmekle görevli kılmıştır.

PROTOKOL METNİ

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü ile Emniyet Genel Müdürlüğü arasında çocuk suçluluğunun önlenmesi, engellenmesi, evinden kaçan, terk edilen çocukların aileleri ile ilişkilerinin düzenlenmesi vb. uygulamaları daha etkin duruma getirmek için kurumlar arası işbirliğini öngören protokol 4.5.1994 tarihinde imzalanmıştır.

Protokol, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün özel statülü il olarak belirlediği Adana, Ankara, Bursa, İstanbul, İzmir ve Gaziantep İl Emniyet Müdürlüklerine bağlı Küçükleri Koruma Şube Müdürlüklerinde Sosyal Hizmet Uzmanlarının görevlendirilmesini, Küçükleri Koruma Müdürlüklerine getirilen kaçak korunmaya muhtaç ve kimsesiz çocukların haklarında karara alınmaya kadar barınabilecekleri "Çocuk Konuk Evleri"nin açılmasını ve uygulamanın zaman içinde diğer illere de yaygınlaştırılmasını öngörmektedir.

SHÇEK Genel Müdürlüğü'nce görevlendirilen Sosyal Hizmet Uzmanları, Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı'na bağlı Küçükleri Koruma Şube Müdürlüğü'nde görevli emniyet mensupları ile birlikte koordineli çalışma içinde çocuğun ailesinin bulunması, sorunun tespiti ve çözümünde ilişkin çalışmalar yapmak-

tadırlar:

Her ne kadar iki genel müdürlük protokolünü yürütülmesinden sorumlu bulunsa da, sorunun çeşitliliği ve çok boyutluluğu nedeniyle, ulusal ve uluslararası alanda etkinliklerde bulunan UNICEF, ILO, UNESCO, WHO ile Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, üniversiteler, gönüllü dernek ve kişilerin katkı ve desteklerine gereksinim vardır.

3. HEDEF KİTLELER:

Sorunun ciddiyeti ve çok boyutluluğu, ulusların sınırlı kaynakları nedeniyle, önceliklerinin saptanmasını ve hedef kitlelerde odaklanacak eylem programlarının yürütülmesini gerekli kılmaktadır.

3.1. Hedef Kitleler

- **Terk Çocuklar:** Ana baba ya da bakmakla yükümlü olan kişiler tarafından kendi kaderlerine terk edilen, yalnız yaşamaya bırakılan çocuklar.

- **Kaçak Çocuklar:** Bireysel, ailesel veya çevresel etkenlerle ailesi veya yakınlarıyla birlikte yaşayamayıp, kendisini dışarı/sokağa atan çocuklar.

- **Sokakta Yaşayan Çocuklar/Sokak Çocukları:** Yine ailesel, çevresel veya bireysel gerekçelerle aile ilişkileri koparak, ailesinden ayrılan, belirli bir yeri olmayan, sokağın tüm risklerine açık bulunan, sokakta yaşayan küçükler.

- Yoğun ihmal ve istismara uğrayarak, psiko-sosyal ve bedensel gelişimleri tehlikede olan çocuklar.

- Uyuşturucu ve ucu madde bağımlısı olan çocuklar.

- Suça yönelmiş, suça maruz kalmış ve suçlu çocuklar.

Bu kategoriler arasında şunlara öncelik verilecektir:

* Aile desteği olmayan sokakta yaşayan çocuklar

* Ailesi tarafından terk edilen veya ailesinden kaçan çocuklar

* Suça yönelmiş, suça maruz kalmış ve suçlu çocuklar.

3.2. Programdan Yararlanacak Kuruluşlar

Programdan yararlanacak kuruluşlar, aynı zamanda çalışmalar esnasında katkıda bulunacak kuruluşlardır.

- Kamu Kurumları, Çalışma Ve Sosyal Güvenlik, Eğitim, Sağlık, İçişleri Bakanlıkları/sosyal hizmetlerden sorumlu kuruluşlar.

- Gönüllü grup ve bireyler.

4. HEDEFLER

Bu çalışmanın hedefi; çocuk suçluluğunun önlenmesi, çocukların sağlıklı ve dengeli gelişimi için uygun ortam ve koşulların sunulması, çocukların psiko-sosyal ve bedensel gelişimlerine engel teşkil eden unsurların ortadan kaldırılması, çocuklara, kendi yetenek ve potansiyellerini en üst düzeyde kullanabilecekleri olanakların sunulmasıdır.

Kısa Erimli Hedefler:

- Sokakta yaşayan, terk edilen, ailesinden kaçan ve küçük yaşlarında suç işleyen ve suça maruz kalan çocuklara yönelik olarak politika belirleme ve program geliştirme ve uygulama potansiyellerini arttırma,

- Yöresel ve ulusal düzeyde uygulanabilir ve tekrarlanabilir modeller üretme,

- Sokak çocuğu, terk ve kaçak çocuklar için toplumsal bilinç, istem ve duyarlılık oluşturma,

Çocukların, kendileri hakkında ve kendileri için en uygun karar alınmaya kadar, barınabilecekleri, yeme, içme, dinlenme gereksinimini karşılayabilecekleri "Çocuk Konuk Evleri" kurma ve işlerlik kazandırma.

5. PROGRAM ÇALIŞMALARI:

- Merkezi ve yerel yöneticileri, sokakta yaşayan çocukların ve suçlu çocukların durumlarını düzeltici, suçu ve sokakta yaşamayı önleyici politikalar oluşturma ve yasaları uygulanabilir kılma konusunda harekete geçirme,

- Kamuoyunda, çocuk sorunu konusunda duyarlılık, istem ve bilinç yaratma,

Bunun yanında;

- **Terk çocuklar için:** Ailenin araştırılması, incelenmesi, çocuk ana-baba ilişkisinin değerlendirilmesi, çocuğun aileden ayrılış gerekçesinin öğrenilmesi, ana baba çocuk ilişkisinin düzeltimi konusunda rehberlik ve danışmanlık hizmeti yanında, çocuğun aileye dönmesi uygun ise, dönüşüm sağlanması, değil ise uygun bir kuruluşa veya başka bir aile yanına yerleştirilmesi

- **Sokakta yaşayan çocuklar için:** Ailenin araştırılması, bulunması, ana baba çocuk ilişkisinin düzeltimi konusunda bilimsel ve mesleki çalışmaların yapılması, çocuğu korunup gözetilecek, ana baba vasi veya bir yakını yoksa, çocuğa bir vasi tayin ettirilmesi bu arada toplumsal bakım, koruma ve yetiştirme hizmetinden yararlandırılması veya uygun bir aile yanına yerleştirilmesi.

- **Suça yönelmiş, suça maruz kalmış ve suçlu çocuklar için:** Aile ve toplumsal çevrenin araştırılarak, suç unsurları ve suçun psiko-sosyal-kültürel gerekçeleri konusunda ve suça maruz kalma durumunda, ço-

cukta yaratabileceği örselenmenin boyutları konusunda bilgi toplama.

Çocuk Mahkemelerine, çocuğun psiko-sosyal ve bedensel durumu ile yaptığı eylemin yaratacağı sonuç konusunda rapor hazırlama ve çocuk için uygulanabilecek tedbirin önerilmesi.

- Yoğun ihmal ve istismara uğramış çocuk için: Ailesi veya çevresi tarafından fiziksel, duygusal ve cinsel istismara ve ihmale uğramış çocuğun, aile yanında kalması uygun değilse, çocuğun uygun bir tedbirle korunması.

Konuyla ilgili olabilecek resmi ve gönüllü kuruluşlar arasında sağlıklı ve çift yönlü bilgi akışının sağlanması ve işbirliği ağının kurulması.

6. MEVCUT DURUM:

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü ile Emniyet Genel Müdürlüğü arasında işbirliğini öngören ve 4.5.1994 tarihinde imzalanan protokol gereği Ankara ili'nden görevlendirilen Sosyal Hizmet Uzmanları 1.7.1994 tarihinde, Emniyet Müdürlüğü Küçükleri Koruma Şube Müdürlüğü'nde göreve başlamışlardır.

İmzalanan protokolde belirtildiği üzere; çocuk suçu ve suçluluğunun önlenmesi, engellenmesi, sayıca azaltılması, evinden kaçan, terk eden veya terk edilen çocukların aileleri ile ilişkilerinin düzenlenmesi vb. uygulamalar için başta SHÇEK İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü olmak üzere resmi ve özel kuruluşlar ile işbirliği yapılarak sorunların çözülmesinde destek ve katılımlar sağlanmıştır.

Bu doğrultuda Küçükleri Koruma Şube Müdürlüğü'ne intikal eden ve sayısal dö-kümü ekte sunulmuş bulunan her vak'a ile

ilgilenilerek sorunun çözümü noktasında, ailenin yapısı yaşamış olan toplumsal çevre, ekonomik durum, aile içi ilişkiler, hukuksal durum konularında bilgilerin yer aldığı ve sorunun çözümüne yönelik önerilerin bulunduğu Sosyal İnceleme Raporu hazırlanmakta, ailenin izlenmesi ve desteklenmesi sürecinde, ilgili birime havale edilmektedir. Ailenin taşrada bulunması veya sorunun çözümünde gerek duyulursa taşradaki İl Sosyal Hizmetler Müdürlükleri ile iletişime geçilmektedir.

Ancak hedef kitlemizin ve ailelerinin çoğu zaman bir sosyal güvenlik sisteminin yararlanıyor olması yer yer sorunun çözümünde tıkanmalara neden olmaktadır.

Bu arada, Ankara'da gençler arasında uçucu madde ve uyuşturucu madde konusunda nitel ve nicel durumu saptamaya yönelik bir araştırma bulunmamaktadır. Gençler arasında uçucu kullanım oranı, şekli, kullanılan maddelerin türü vb. konuları içeren bir araştırma birimimiz ve SHÇEK Ergen Danışma Merkezi ile birlikte planlanmış, araştırma etkinliklerine başlanılmıştır. Ancak, yapmış olduğumuz gözlemler ve görüşmeler sonucu diyebiliriz ki, uçucu ve uyuşturucu madde bağımlılığının tedavisi konusunda, bir üniversitede deneme uygulaması dışında tedavi merkezi/birimi bulunmamakta, bu durum sağlık alanında önemli bir eksiklik olarak görülmektedir.

Suç işleyen ve suça maruz kalan çocuklara ilişkin olarak da, daha çok suçun veya eylemin meydana geldiği semt karakolu ile Cumhuriyet Savcılığı arasında işlem yapılmakta, bu süreçte, sosyal hizmet mesleği ve anlayışı yer alamamaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sokakta yaşayan, sokakta çalışan, suçlu, suça maruz kalmış, terk ve kaçak çocuk sorunu ülkenin, sosyo-ekonomik ve kültürel yapısı ve gelişimi ile yakından ilgilidir. Canlılar dünyasının en korunmasız ve gelişim sürecinde en çok yardıma gereksinimi olan canlısı, insan yavruları, çocuklardır. Toplumsal, çocukların psiko-sosyal ve düşünsel gelişimi için en uygun ortamın aile ortamı olduğundan hareketle, ailenin korunması ve devamına ayrı bir önem göstermektedir. Tüm bu önlemlere rağmen, aile ortamında yaşayamayan, bu ortamda yaşaması gelişimi açısından tehlike taşıyan çocuklar vardır. Toplum, bu çocukların yetiştirilmesi, bakıplıp gözetilmesi sorumluluğunu, başka bir aileye veya uygun bir kuruluşa vermektedir.

Çocukların sağlıklı ortamlarda bakılıp gözetilmesi ve yetiştirilmesi, toplumsal ve ekonomik durumun geliştirilmesi ile de ilintilidir. Bu sorunun çözümünde ulusal kalkınmayı sağlayacak politikaların oluşturulması ve uygulanması gerekmektedir.

Bu nedenle,

T.C. Devleti'nin 1990 yılında imzaladığı ancak parlamantosunda hala onaylamadığı Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair sözleşmenin onaylanması ve sözleşme öngörülerinin yaşama geçirilmesi için gerekli, yasal, yönetsel ve mali düzenlemenin yapılması.

Makro ölçekli düzenlemeler yanında projenin başarıya ulaşabilmesi için şunların (acilen) yapılması gerekmektedir.

7.1. Emniyet Genel Müdürlüğü

tarafından yapılması gerekenler:

1. Küçükleri Koruma Şube Müdürlüğü'nün çalışma esasları, görev tanımlamaları, teşkilatlanma biçimi ve mali kaynak-

larını belirten bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. İlgili mevzuat eksikliğinin giderilmesi.

2. Suçlu ve suça maruz kalmış çocuklar, semt karakolları aracılığı ile doğrudan Cumhuriyet Savcılıklarına sevk edilmektedir. Yasal ve yönetsel bir düzenleme ile suçlu ve suça maruz kalmış çocukların, Küçükleri Koruma Şube Müdürlüğü aracılığı ile, Cumhuriyet Savcılıklarına sevk, bu arada çocuğu suça iten nedenler ve aile, toplumsal çevre ve kültürel değerler konularında psiko-sosyal incelemenin Sosyal Hizmet Uzmanları tarafından yapılması ve çocuk yararına uygun tedbirin mahkemeye önerilmesi.

3. Çocuk ve aileye yönelik çalışmalar, mesleki formasyona sahip yeterli sayıda Sosyal Hizmet Uzmanlarının istihdam edilmesi.

4. Sahadaki (coğrafi çevredeki) ve ailedeki (toplumsal çevredeki) çalışmalarda hizmet akışını hızlandırabilecek binek otoları gereksinim vardır.

5. Çocukların temel beslenme, temizlenme gibi gereksinimlerini karşılayabileceği ödeneklerin ayrılması.

7.2. SHÇEK Genel Müdürlüğü

tarafından yapılması gerekenler:

1. Kaçak, terk, sokakta yaşayan çocukların kendileri ve aileleri hakkında gerekli bilgileri elde edinceye ve haklarında uygun bir karar alınmaya kadar kalabilecekleri, beslenme, barınma, temizlenme gibi temel gereksinimlerini karşılayabilecekleri ve (6-18) yaş grubu çocuklara hizmet vermeye yönelik (protokol metninde de yer alan) bir "Çocuk Konut Evi"nin açılarak işlerlik kazandırılması.
2. (0-6) yaş grubu kaçak, terk çocukla-

ra yönelik olarak da yine kendileri ve aileleri hakkında yeterli bilgi alınarak, haklarında uygun karar alınmaya kadar kalabilecekleri ve temel gereksinimlerin karşılanabileceği bir mekanın düzenlenmesi gerekmektedir. Bu amaçla (0-6) yaş grubu çocuklarımızı da hizmet sunmakta olan çocuk yuvalarından birisinde, uygun mekansal ve yönetsel düzenlemenin yapılarak, bir yuvanın bu amaçla görevlendirilmesi.

3. Çocuk suçluluğu ve suçun önlenmesi, kaçma ve terk sorunun da iyileşmeler gerçekleştirebilmek için aile ve çocuğun toplum içinde izlenmesi, desteklenmesi ve rehberlik yapılması gerekmektedir. Aile ve çocuk refahına yönelik olarak hizmet vermekte olan birimler arasında sağlıklı işbirliği ve koordinasyonun sağlanması.

4. Yine çocuk suçluluğu ve suça maruz kalma, sorunda ve bu sorunun çözümüne ilişkin süreçte toplumsal bilinç ve duyarlılık yaratılması, bu konudaki çalışma programlarının geliştirilmesi

7.3 İşbirliği Yapılacak Diğer

Kamu Kurum ve Kuruluşları:

1. Bally, Tiner, 404 gibi madde bağımlılığı alışkanlığı bulunan çocukların sağaltımlarının sağlanması, amacı ile Sağlık Bakanlığının Devlet Hastaneleri ve üniversitelerin ilgili uygulama ve araştırma merkezleri ile işbirliği yapılmalıdır.

Bu tür maddelerin kullanım yaygınlığının önlenmesi amacıyla ilgili olabilecek meslek kuruluşları (başta Kimya Mühendisleri Odası) ile birlikte çalışılmalıdır.

2. Çocuk suçluluğunun önlenmesi, sayıca azaltılması ve suç durumunda çocuk lehine müdahalelerin yapılabilmesi, çocuğun yargılama sürecinde (yasada da ifade edilen) içinde bulunduğu psiko-sosyal ve

kültürel ortamın gözönüne alınması ve ıslah hizmeti sonrasında toplumsal yaşamda izlenmesi amaçları ile Adalet Bakanlığı, Çocuk Mahkemeleri ve İslahevleri ile iletişime geçilerek işbirliği yapılmalıdır.

3. Günümüzün çağdaş yerel yönetim anlayışı, belediyelerin sadece yol, su, kanalizasyon gibi alt yapı hizmetlerinin sunumuyla ilgilenen birimler değil, bunlarla birlikte yerel halkın sosyo-ekonomik ve kültürel sorunları ile yakından ilgilenen ve çözümler üreten birimler olduğu yönünde ki anlayıştır.

Bu çağdaş anlayış doğrultusunda, sokakta yaşayan, dilendirilen çocuk sorunun çözümünde, yerel yönetimlerle işbirliği sağlanmalıdır.

4. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları örgütlenmesi tüm ülkede yaygınlaşmış, ekonomik kaynakları geniş, sosyal yardım kuruluşlarıdır. Sosyal Hizmetler Ayni-Nakdi Yardım Yönetmeliği çerçevesinde yardımcı olunamayan birey ve ailelere vakıf olanakları ile yardımcı olunabilmesinin olanakları yaratılmalıdır.

Son olarak şunu belirtebiliriz; zamanında çözümlenmemiş çocuk sorunu, gelecekte, çeşitlenmiş, boyutlanmış, karmaşıklaşmış ve çözümü daha güç olarak karşımıza yeniden çıkmaktadır. Sorun, içinden çıkılmaz bir durum almadan, çözüm konusunda gerekli duyarlılık gösterilmelidir.

1 TEMMUZ-30 EKİM ARASI (4 AYLIK DÖNEMDE)
Ankara Emniyet Müdürlüğü Küçükleri Koruma Şubesine
İntikal Eden Vak'aları Gösterir Tablo

	Gelen		Aileye Teslim		Yuvaya Teslim		Hastane		Toplam
	K	E	K	E	K	E	K	E	
Kaçak Çocuk	1	26	1	15	-	11	-	-	27
Terk Çocuk	9	9	1	-	1	5	7	4	18
Başboş Çocuk	8	16	7	9	2	6	-	-	24
Suçla Maruz	8	7	6	6	2	1	-	-	15
Suç İşlemiş	-	4	2	1	-	1	-	-	4
Toplam	26	62	17	31	5	24	7	4	176

1.7.1994 tarihinden itibaren birimimize semt karakollarından, hastanelerden, vatandaş ihbarlarından, gezici ekip çalışmalarından ve şahsi başvurılardan dolayı intikal eden 88 vak'adan 26'sı kız, 62'si erkektir. Bunlardan 17 kız çocuğu, 31 erkek çocuğu aileye teslim edilmiştir.

"SİVAS'I UNUTMADIK" diye çıktık yola, yangın yeri Sivas'dan.
SU SERPTİK YÜREKLERİMİZE,
ÇÜNKÜ, YANAN YÜREKLERİMİZDİ, CANIMIZDI, SİVAS'DA..

Önce;
BEHÇET AYSAN'ı andık, şiirleriyle, anılarıyla,

Sevgili eşi **Adviye AYSAN** ve biricik kızı **Eren AYSAN'**ın da katıldığı yalın bir şiir gününde.

SİVAS'I UNUTMADIK...

Sonra;

METİN ALTIOK'du andığımız, Sivas'ı unutmadık diye diye...

Dernek Lokalinde yapılan bu anma toplantılarında;

İlknur DENİZCİ, Murat KOCA, Vahit Murat GÖMDENİZ, İlker PEHLİVANOĞLU, Nurhayat SAYGILI'dan oluşan "ÇİRKİN ÖRDEK GRUBU" şairlerimizin şiirleri ile yüreklerimize, yanan yüreklerimize su verdiler, **ÇELİK OLDU YÜREKLERİMİZ,**

SİVAS'I UNUTMADIK...

SİVAS'I UNUTMADIK...

Cumhuriyet'ten OKURLARA

ÖZGEN ACAR

SIRA KİMDE?

Bir hukukçu idi. Özgürlük, insan hakları ve demokrasi savaşçısıydı... Atatürk ilkeleri-nin yılmaz savunucusuydu... Ödüllerinin sayısını unuttuğumuz bir gazeteci ve yazardı... Ti-tiz bir araştırmacıydı. Doğruları için kürsüde yaman bir kavga adamıydı... Bütün bu özel-likleri bir araya getirme becerisini gösteren değerli bir insandı.

Terör bu kez böyle bir insanı kurban aldı... **Uğur Mumcu** öldürüldü.

Terör, **ABDİ İPEKÇİ**'yi öldürdü...

Katil kim?

Hani **İPEKÇİ**'nin kanı yerde kalmayacaktı?

Terör **ÇETİN EMEÇ**'i öldürdü...

Katil kim?

Hani **EMEÇ**'in kanı yerde kalmayacaktı?

Prof. **MUAMMER AKSOY**... **BAHRİYE ÜÇOK**

Katilleri kim?

Hani **AKSOY**'un, **ÜÇOK**'un kanları yerde kalmayacaktı?

Katiller bulunmadıkça, kanlar yerde kaldıkça, terör vurmaya devam edecek. Vurdukları **İPEKÇİ, EMEÇ, AKSOY, ÜÇOK** ve **MUMCU** değil. Vurdukları Atatürk İlkeleri. Vur-dukları Türk halkının inançları. Vurdukları Türk demokrasisi?

ABDİ İPEKÇİ...

ÇETİN EMEÇ...

MUAMMER AKSOY...

BAHRİYE ÜÇOK...

TURAN DURSUN...

MUSA ANTER...

VE dün de **UĞUR MUMCU** şehit edildi.

Sıra şimdi kimde? Ne zaman? Nerede?

Bundan sonraki katilleri cesaretlendirmemek için yeni cinayetleri önlemek için gelin hep birlikte **Uğur**'un katilini bulalım...

★★★

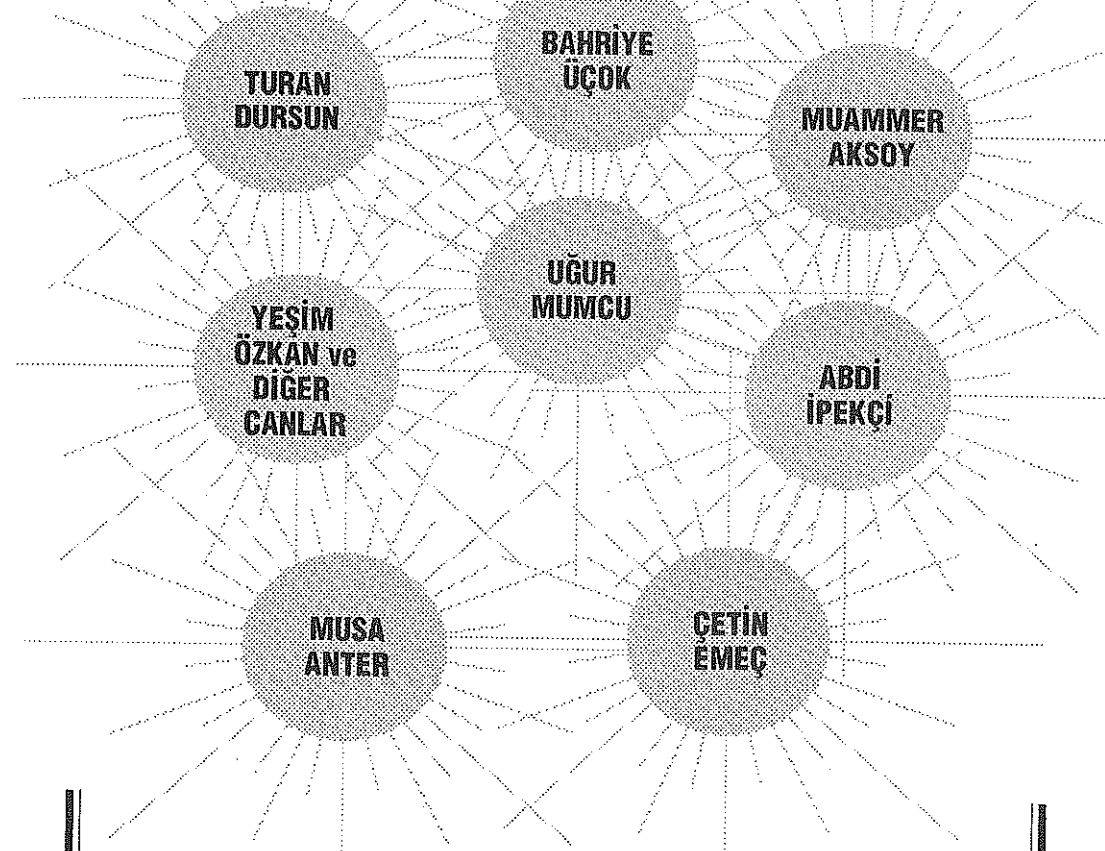
"Cumhuriyet" 69 yıl önce olduğu gibi bugün de yarın da laiklikten hiç bir biçimde ödün vermeden, Atatürk ilkeleri doğrultusunda savaşını sürdürecektir.

★★★

Uğur, ruhun ışıklar içinde yücelsin... Hepimizin başı sağolsun...

(25.8.1993 Cumhuriyet Gazetesi)

Aydınlık gözlerini burdan ayır
İleri bak. Görebiliyormusun? İşte oradalar
Ufukta, güneşli yerlerde
Kaynaşıyorlar birbirleriyle
Bütün genç ve sağlam kuşaklar

Çünkü dostuz, sevgiliyiz ve aynı düşüncedeyiz
Anlaştık
Baş koyduk inandığımız yola
O kutsal ve yabanıl şarabı içtik
Çocuklarımız topraktan çiçekleer gibi fışkırıp
Yüzlerini yarının güneşine çevirecekler
Biz çoktan çevirdik

Dalton TRUMBO

SOSYAL HİZMET

*Derneğini, dergini yaşatmak
amacıyla bağış yap.*

SOSYAL HİZMET UZMANLARI DERNEĞİ

Garanti Bankası : Necatibey Şb: 6200480-9

Posta Çeki : 522177

YAZIŞMA ADRESİ:

Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi
Elgün Sok. 13/6 Kızılay/ANKARA Tel: (312) 230 40 24